

Uniek.

05

WELKOOP
GELDERMALSEN
OPENT NIEUW
WINKELPAND

12

ENERGIE
BESPAREN OP HET
VARKENSBEDRIJF

24

GOEDE
EIKWALITEIT
TOT EINDE LEG

30

MAAK KENNIS
MET HET
RUWVOERTEAM

AR realiseert

Jaargang 11 | Winter 2022

Agenda

21 DECEMBER **INDOOR EXLOO**
-15 JANUARI Hippisch Centrum, Exloo

12-14 JANUARI **KFPS HENGSTENKEURING**
WTC Expo, Leeuwarden

17 JANUARI **MAIS- EN RUWVOERTEELTAVOND**
Han van Oort, Tuil

18-19 JANUARI **BIO-BEURS**
Brabanthallen, Den Bosch

19 JANUARI **MAIS- EN RUWVOERTEELTAVOND**
De Landing, Stroe

25 JANUARI **MAIS- EN RUWVOERTEELTAVOND**
Jan & Jan, Didam

26-29 JANUARI **JUMPING AMSTERDAM**
RAI, Amsterdam

1-4 FEBRUARI **KWPN STALLION SHOW**
Brabanthallen, Den Bosch

14 FEBRUARI **AKKERBOUWDAG**
Duikenburg, Echteld

14-15 FEBRUARI **DUTCH POULTRY EXPO**
Brabanthallen, Den Bosch

14-15 FEBRUARI **DUTCH PORK EXPO**
Brabanthallen, Den Bosch

23 FEBRUARI **VERLENGINGSBIJEENKOMST
VEILIGHEID & TECHNIEK**
Minkhorst Akkerbouw B.V.,
Hummelo

23 FEBRUARI **GBM-AVOND FRUITTEELT**
Dorpshuis De Toekomst,
Langbroek

28 FEBRUARI **VERLENGINGSBIJEENKOMST
VEILIGHEID & TECHNIEK,**
Familie Van de Westeringh,
Zennewijnen

1 MAART **GBM-AVOND FRUITTEELT**
Duikenburg, Echteld

9 MAART **GBM-AVOND FRUITTEELT**
De Pluk, Geldermalsen

16 MAART **LUNCHBIJEENKOMST
DISTRICT VELUWE**
De Essenburcht, Kootwijkerbroek

17 MAART **LUNCHBIJEENKOMST
DISTRICT ACHTERHOEK-LIEMERS**
De Radstake, Heelweg

20 MAART **LUNCHBIJEENKOMST
DISTRICT RIJN EN HEUVELRUG**
Dorpshuis De Toekomst, Langbroek

21 MAART **LUNCHBIJEENKOMST
DISTRICT BETUCO**
Duikenburg, Echteld

23 MAART **LUNCHBIJEENKOMST
DISTRICT VALLEI-ZUID**
De Hof, Renswoude

13 APRIL **ALGEMENE VERGADERING**
Van der Valk Hotel, Duiven

Kijk op www.arggroep.nl voor meer informatie
en eventuele wijzigingen.

Uniek is een uitgave van AR

Editie: Winter 2022

Redactie: afdeling communicatie & PR

Redactieadres: Postbus 610,
6700 AP Wageningen, T 0317-499599,
redactie@arggroep.nl

©Copyright. Niets uit deze uitgave mag worden
overgenomen, vermenigvuldigd of gekopieerd
zonder schriftelijke toestemming van AR.

06

MELKVEEBEDRIJF
BOOM DE BAAT

08

DRIE VARKENS-
HOUDERS
VERTELLEN

18

TIPS DIARREE
BIJ LAMMEREN

22

MANEGE DE
SCHIMMELKROFT

20

HARD MELKEN
MET EIGEN
RUWVOER

34

AKKERBOUW- EN
LOONBEDRIJF
VROEGOP

AGENDA	2
VOORWOORD	4
COÖPERATIE	5
VARKENS	8
MEDEWERKER	14
RUNDVEE	16
PLUIMVEE	24
COLUMN	27
10 JAAR AR	28
PLANT	30
BEDRIJFSONTWIKKELING	36
FAMILIE	39

Beste leden,

voorwoord

Als ik terugkijk naar 2022 is het een hectisch jaar geweest voor de agrarisch sector. Begin van het jaar hadden we nog te maken met de gevolgen van de coronapandemie waardoor leveringsketens over de hele wereld ontwricht raakten. Daarna kwam de oorlog in Oekraïne wat resulteerde in extreme stijgingen van grondstoffen- en energieprijzen.

Hierdoor steeg ook de inflatie naar ongekennde niveaus, waardoor ook de lonen zijn gaan stijgen. In de agrarische sector is het een grote uitdaging om die kostenstijgingen door te berekenen in de keten. Dat lukt in de ene sector beter dan in de andere.

Gelukkig zijn de melkprijzen goed en ook in de akkerbouw stijgen de prijzen mee. Bij de eieren zien we dat de vrijemarktprijzen ongekend hoog zijn. Niet iedereen kan hier echter van profiteren, omdat er ook veel eieren op contract zijn verkocht. Bij de varkens is het lastig om de sterk gestegen kosten vergoed te krijgen en zijn de marges klein. Ook in de fruitteelt lukt het nog niet om de prijzen mee te laten stijgen met de gestegen kosten.

Onder deze uitdagende omstandigheden speelt ook nog de stikstofdiscussie. De eerste contouren van de manier waarop de overheid dit probleem wil oplossen worden zichtbaar. Ik hoop van harte dat iedere ondernemer daarin zijn eigen keuzes mag

maken en dat er geen verplichte onteigeningen aan te pas komen. En laten we vooral gebruikmaken van innovaties zodat de stikstofuitstoot vermindert, maar boeren wel door kunnen met hun bedrijf. Het blijft een heel lastig proces waarbij ik wel de indruk heb dat er de laatste maanden wat meer begrip komt voor de positie van boeren.

Binnen AR zijn we inmiddels in de afrondende fase van het visie-en-strategietraject. In dit traject hebben veel leden hun input gegeven, onder andere door de ledenenquête in te vullen. Ook zijn er interviews afgenomen bij jongeren en zijn er sessies met de districtsraad geweest. Ik wil iedereen bedanken die daar een bijdrage aan heeft geleverd. Door de input van onze leden hebben wij scherper in beeld wat er in de toekomst van AR wordt verwacht. De visie is inmiddels vastgesteld en deze gaan we nu vertalen naar een strategie voor de verschillende bedrijfsonderdelen van AR.

Ondanks de krimp in de veehouderijsectoren loopt de voeromzet bij AR erg goed door. In alle sectoren is er veel aanwas van nieuwe leden wat de stoppers ruimschoots opvangt. De plus in de mengvoeromzet bedraagt circa 10% en dat is een heel bijzondere prestatie in de huidige markt. Door deze sterke stijging zijn we binnen AR aan het kijken hoe we de productiecapaciteit het beste kunnen opschalen. Dit om ervoor te zorgen dat we alle klanten goed kunnen blijven bedienen.

Ook bij AR Plant is er sprake van een heel mooie groei wat er in heeft geresulteerd dat we voor het eerst de grens van € 10 miljoen omzet gewasbeschermingsmiddelen hebben gepasseerd.

Tot slot wens ik u fijne kerstdagen en een voorspoedig nieuwjaar.

Menso Tijssen
Voorzitter bestuur

WELKOOP GELDERMALSEN OPENT NIEUW WINKELPAND

Burgemeester Servaas Stoop van gemeente West Betuwe heeft donderdagavond 27 oktober het nieuwe pand van Welkoop Geldermalsen officieel geopend.

De nieuwbouw vervangt de winkel aan de Rijnstraat. De winkel is ruim, overzichtelijk en modern ingericht volgens de nieuwe formule van Welkoop. De nieuwe winkel ligt op een schitterende locatie aan de Parallelweg in Geldermalsen, bij de rotonde net ten noorden van de overweg van de spoorlijn Tiel-Geldermalsen en pal tegenover De Pluk.

Investeren in winkels

Voorafgaand aan de openingshandeling door burgemeester Servaas Stoop sprak voorzitter Menso Tijssen de aanwezigen toe. De winkel in Geldermalsen is een van de negen Welkoopwinkels die AR exploiteert. Menso Tijssen: "We zijn trots dat na jaren van voor-

bereiding en overleg dit mooie pand op deze mooie locatie gerealiseerd is. De winkels zijn een belangrijke pijler binnen AR en daarom vinden we het ook belangrijk om te investeren in de winkels."

Jubilarissen

Dit jaar vierden maar liefst acht medewerkers hun 25-jarig jubileum bij AR (zie foto's). Sommige jubilarissen vierden het op eigen verzoek in kleine kring. Anderen werden tijdens een receptie met collega's, naaste familie en klanten in het zonnetje gezet. Vijf collega's gingen met pensioen.

Pensionarissen

- Tom Kuiper, productie Didam
- Piet Donkelaar, onderhoud Wageningen
- Martin Vos, expeditie voer
- Evert van den Heuvel, zakgoedcentrum Lunteren
- Hennie van Ramshorst, Welkoop Putten

Guido Hendriks, IT

Arnold van de Kuilen, IT

Jan van Voorthuijsen,
planning voer

Jan van Os, verkoop
pluimvee

Kees van Ooijen, expeditie
voer

Marcel Schennink, verkoop
varkens

Mark ter Braak, verkoop
rundvee

Jan-Willem van Eerden,
Rijnzate Doetinchem

Mooie groei in melkproductie

In het weidse landschap van de Alblasserwaard ligt het melkveebedrijf van Ad en Janneke Boom. Dierwelzijn, gezondheid en werkplezier zijn de belangrijkste ingrediënten voor dit florierende bedrijf.

Ad is geboren en getogen op het bedrijf in het Zuid-Hollandse Noordoost. "Vroeger was het een klein gemengd bedrijf met 20 koeien en 50 fokzeugen", vertelt hij. "Toen ik eind jaren '80 in het bedrijf van mijn ouders trad hebben we de varkenstak afgestoten en zijn we rustig gaan groeien in het melkvee. Inmiddels hebben we 72 melkkoeien met 30 stuks jongvee." Bij het bedrijf hoort 44 ha grond (eigen en pacht), waarvan 30 ha grasland, 6,5 ha natuurland en 7,5 hectare mais. De ouders van Ad wonen ook bij het bedrijf.

Samen een goed team

Ad werkt regelmatig bij een loonbedrijf. Dit is geen enkel probleem omdat Janneke met veel enthousiasme het vee verzorgt. Janneke: "Met de melkrobot is het goed te doen in je eentje. Ik geniet van het voeren en het werk tussen de koeien. We zijn een goed team en vullen elkaar goed aan."

Melkrobot was goede zet

De melkrobot hebben Ad en Janneke in 2016 aangeschaft. Sinds die tijd is de melkproductie gestegen van 9.000 naar 11.000 kg per koe. De koeien worden gemiddeld 2,6 keer per dag gemolken. Janneke: "Sommigen zeggen dat je met een melkrobot de koeien minder goed in de gaten kunt houden, maar ik merk juist het tegenovergestelde. Je hebt meer tijd om in de stal te zijn en via een app zie je precies wanneer een koe minder melk geeft of welke koe nog gemolken moet worden. Die haal je er dan tussenuit. Verder geeft een robot meer vrijheid en is de melkproductie flink gestegen doordat veel koeien toch vaker dan twee keer per dag gemolken worden."

PlanetProof

Ad en Janneke leveren melk volgens het PlanetProof-keurmerk aan Campina. Dit brengt de nodige eisen

met zich mee, waaronder weidegang. Janneke vertelt: “Weidegang werkt prima in combinatie met de melkrobot. Er is vrij koeverkeer, dus de koeien kunnen zelf naar binnen lopen om gemolken te worden. Aandachtspunt is wel dat de koeien genoeg buiten lopen, bij warm of regenachtig weer staan ze liever binnen.”

Stroomstoring

Sinds 2019 voeren Ad en Janneke via AR. “Hoe we bij AR terechtgekomen zijn? Via een stroomstoring”, vertelt Ad lachend. “Er was die avond een studieclub bij onze burens. Door een stroomstoring zijn ze naar ons uitgeweken. Zo raakten we met AR-specialisten Arjan Blom en Thomas van Mourik in gesprek. Zij raadden aan om Sodagrains eens te proberen. Sindsdien zijn we om!”

Klik met voorlichter

De klik met hun voorlichter vinden Ad en Janneke belangrijk. “Arjan Blom is onze specialist en we zijn erg blij met hem. Het is prettig samenwerken, hij is rustig en hij heeft er veel kijk op. Arjan komt iedere 5 à 6 weken, hij loopt een rondje door de stal en ziet gelijk hoe het gaat. Het geeft ons een goed gevoel dat hij niet alleen naar de cijfertjes kijkt, maar vooral afgaat op zijn indruk van de koeien. Dat dit werkt laten de cijfers wel zien.” Het rollend jaargemiddelde ligt op ruim 11.000 kg, met een vetgehalte van 4,21%, een eiwitgehalte van 3,42% en een ureum van 20.

Groei in melkproductie

Niet alleen de melkrobot heeft bijgedragen aan de groei in melkproductie. “Ook in het voer hebben we het nodige aangepast”, vertelt Janneke. “Een van de eerste dingen die we van AR te horen kregen was: gooi dat voerstation eruit en kijk hoe het dan gaat. We hebben dat gedaan en zijn TMR gaan voeren via de voermengwagens. Ik was bang dat de koeien vet zouden worden en dat de melkproductie voor de droogstand te hoog zou zijn, maar dat gebeurde allebei niet. De koeien zijn veel persistenter en ook gaan ze goed de droogstand in (10 liter productie). Dit werkt voor ons perfect.”

Selectie voorkomen

Het rantsoen voor de melkkoeien bestaat per koe uit 8,5 kg gras, 4,7 kg snijmais, 2 kg najaarsbaal, 0,5 kg natuurhooi, 4,2 kg Maxammon grain Gerst, 1,7 kg mengmix (eigen samenstelling + mineralen) en 0,4 kg Profat. Krachtvoer (op de top 5,5 kg) krijgen ze via de

“Kort hakselen is goud voor de melkproductie.”

melkrobot. Ad: “Koeien halen graag het lekkerste eruit. Om selectie te voorkomen hakselen we alles zeer kort. Kort hakselen is goud voor de voerbenutting en daarmee voor de melkproductie.”

Maxammon grain Gerst

Om het ruwvoertekort op te vangen voeren Ad en Janneke Maxammon grain Gerst. Janneke: “Dit vervangt deels ruwvoer en deels krachtvoer. Het zorgt voor een rustige vertering, maar voorziet de koe wel van voldoende eiwit en energie. Bovendien is de kwaliteit heel constant. Wij voeren het via bulk. Het werkt goed, we hebben hier al een tijd geen slepende melkziekte meer gehad. Eén zieke koe kost immers meer tijd dan 72 gezonde koeien.”

Toekomst

De zonen van Ad en Janneke van 20, 22 en 27 jaar hebben tot nu toe geen ambitie om het bedrijf over te nemen. Ad: “Dit vinden we geen probleem, ze moeten vooral doen waar ze blij van worden. Dat doen wij ook. We zijn tevreden, hoeven verder niet veel te groeien en we gaan lekker door zoals het nu gaat. Maar we staan altijd open voor goede ideeën.”

MAXAMMON GRAIN GERST

Maxammon grain Gerst is een product op basis van geplette gerst. Een speciale behandeling en een uniek inkuilproces zorgen ervoor dat het product veel ruw eiwit bevat. De hoge pH-waarde zorgt voor een bufferende werking in de pens.

- Gezond hARd melken
- Verbeterde penswerking
- Non-GMO
- Betere benutting ruwvoer
- Lage CO₂-waarde
- Leverbaar in bulk, slurf en losgestort

Bestellen? Bel Sander Hulshof van AR Coproducten, 0316-293966, of mail naar info@ar-coproducten.nl.

Drie varkenshouders vertellen welke keuzes zij hebben gemaakt om hun bedrijf klaar te maken voor de toekomst.

1 FAMILIE BEEKMAN: ALLES GOED DOEN OM SCHERP TE DRAAIEN MET BORGEN

Harry en Tonnie Beekman uit Beemte Broekland hebben samen een gemengd bedrijf met 145 melkkoeien plus bijbehorend jongvee, 80 ha grond en 1.500 vleesvarkens (op twee locaties). Roy, de zoon van Harry, zit ook in de maatschap en werkt nog buiten het bedrijf.

Via Handelshuis Schuttert wordt er geproduceerd voor een luxe borgen en gelten-concept van Westfort. Hiervoor deden ze mee aan het KDV beren en gelten-concept. Ze hebben gekozen voor de kruising TN70 x PIC408 (groei). De biggen komen uit een 4-weeks systeem. Hierdoor zijn de koppels groter met biggen van dezelfde leeftijd. Dit levert een groot gezondheidsvoordeel op. Dit is terug te zien in de zeer lage dierdag-dosering van 0,4. De infectiedruk in de stallen is zeer laag.

Vitale varkens

De varkens worden twee keer per dag gecontroleerd en krijgen dan een mengsel van uitgezeefd vlas en mais. "Dit is goed voor de controle, geeft structuur en verbetert de darmgezondheid", aldus de gebroeders. De varkens zijn actiever en dunne mest kennen ze niet in de stal. Aangezien de varkens bijna onbepaald worden gevoerd remt dit nog iets de voeropname. PIA komt gelukkig niet voor.

Luxe voerpakket

De varkens krijgen een luxe voerpakket met als doel het maximaal benutten van de jeugdgroei. Daar-

Tonnie (links) en Harry Beekman

naast wordt er tot het einde hoog EW gevoerd. Ook het klimaat is top in orde. De waterdruk wordt in de zomer 0,25 bar hoger ingesteld dan in de winter. Ook worden dan alle putten (rioolsysteem) met de beregeningspomp schoongespoeld. Vliegen komen dan ook minimaal voor in de stal. De salmonella-status is 1 en er wordt één keer per ronde ontwormd. Elke ronde wordt er schoongemaakt (inschuimen, reinigen en ontsmetten).

Overgang naar afmestvoer

Volgens Harry kan de overgang van groei naar afmestvoer nog beter. "Hier ontstaan soms mindere dieren die het aandeel onder eind verhogen. Met extra eiwit hopen we dit op te lossen. Ook mogen de varkens iets lichter worden geleverd. Zwaardere dieren verbruiken immers meer voer."

Toekomst

De strategie voor de toekomst is doorgaan zoals het nu gaat. "Een en ander is wel afhankelijk van de wetgeving", vertelt Tonnie. "Gelukkig ligt ons bedrijf niet in de buurt van een Natura 2000-gebied. Onze tip: haal zoveel mogelijk rendement uit het bestaande aantal varkens. Een tak beëindigen is ook ondernemen en er zullen altijd varkens overblijven in Nederland."

Resultaten 1 november 2021 - 31 oktober 2022

Voeropname (kg per dier per dag)	2,20
Geslacht gewicht (kg)	102,0
Uitval (%)	1,1
Groei (gram per dier per dag, 25-117 kg)	918
Voederconversie (kg per kg groei, 25-117 kg)	2,32
Voerkosten per kg groei (€, 25-117 kg)	0,886

2 RICK EN HELMICH RUITENBERG: FOCUS OP VOORUITGANG

In Giethoorn hebben Rick Ruitenberg en zijn vader Helmich een bedrijf met 630 zeugen. Sinds begin 2021 voeren ze van AR. De afgelopen twee jaar steeg het aantal gespeende biggen maar liefst van 31,9 naar 35,3 per zeug per jaar. De uitval in de kraamstal ging van 11,9 naar 10,9 procent en de uitval in de biggenstal bleef onder de één procent.

Naast de zeugen in Giethoorn hebben de Ruitenbergs in het Friese Nijelamer een voergeldstal met 1.250 plaatsen en in de Noordoostpolder een voergeldstal met 500 plaatsen. De beste biggen leveren ze echter af aan vaste afnemers. Rick is verantwoordelijk voor de vleesvarkens, de kraamstal, het scannen en het enten van zeugen en biggen. Vader Helmich verzorgt de kunstmatige inseminatie en werkt in de zeugenstal en biggenstal. Twee dagen per week helpt een medewerker bij het spenen, laden en schoonmaken.

Diverse aanpassingen

De verbetering van de technische resultaten komt door diverse aanpassingen, aldus Rick. "Op zich draaien we wel goed, maar volgens ons kon het beter." De TN20-zeugen worden sinds twee jaar geïnsemineerd met een Tempo-beer. Ze passen nu een ander ent-schema en een andere entvloeistof toe. Na het spenen op woensdag insemineerden ze de zeugen op maandag. Nu worden zeugen die op zondagavond berig zijn meteen geïnsemineerd.

Rick Ruitenberg

Helmich Ruitenberg

Voeropname zeugen

Sinds begin 2021 krijgen zeugen en biggen voer van AR, met bijbehorende begeleiding, in hun geval door specialist varkens Evert Voortman. Rick: "Op advies van Evert voeren we nu drie keer per dag in de kraamstal om meer voer in de zeug te krijgen. We meten nu ook de spier- en spekdikte van de zeugen. Dat geeft meer informatie over de conditie." Rick zegt nu wat luxer te voeren dan in het verleden. "We willen biggen van prima kwaliteit afleveren waar de afnemer tevreden over is en waarover geen gezeur ontstaat. Het gaat er niet om wat het voer kost maar wat er onder de streep overblijft."

Kwaliteit leveren noodzakelijk

Prima kwaliteit leveren en optimale technische resultaten behalen is noodzakelijk om varkenshouder te blijven, aldus Rick. "Door het onduidelijke overheidsbeleid is het ook onzeker of je je bedrijf door kunt blijven ontwikkelen. In de tussentijd moet je er wel voor zorgen dat je het zelf goed voor elkaar hebt. Daarom hebben we onder andere geïnvesteerd in zonnepanelen en een warmtepomp op de luchtwasser waarmee we 80% gas besparen. Ook als het om duurzaamheid gaat doen we volop mee."

3 VARKENSHOUDER VAN EE: WEI VOEREN VOOR GEZONDHEID EN RESULTAAT

Wijnand van Ee heeft in Lunteren een gemengd bedrijf met 1.500 witvleeskalveren en 1.500 vleesvarkens. Hij runt het bedrijf alleen en in de piekmomenten maakt hij gebruik van externe arbeid.

Wijnand produceert voor het Frievar-concept (1 ster Beter Leven) en heeft Friverdi x TN Select (beren en gelten) in de stal liggen. De reden dat hij voor Frievar heeft gekozen is vooral de open communicatie tussen de bedrijven en de verbetering van de voerwinst per m² stal.

Hogere groei door wei

Sinds een jaar voert Wijnand wei aan de varkens. "Dit heeft een flinke impuls gegeven aan de groei", vertelt hij. "Het zorgt voor een lagere voederconversie en daarmee voor lagere voerkosten per kg groei." De zure wei verbetert de vertering en zorgt voor een efficiënter verbruik van het voer. Het belangrijkste aandachtspunt bij het voeren van wei is de pH. Deze moet tussen de 3,7 en de 4,0 liggen. Te zure wei wordt slecht opgenomen en verlaagt daarmee de voeropname. Een pH-meter is dus geen overbodige luxe.

Zo werkt het

Het systeem van wei voeren bestaat uit twee tanks met een

Wijnand van Ee

tussenmenger waar de droge stof naar wens kan worden aangemaakt. Op dit moment wordt de droge stof aangemaakt op 4%. Telkens wanneer er een nieuwe vracht wei komt, wordt deze in een lege en schone tank gelost. De wei komt rechtstreeks van de kaasboer. Het is belangrijk dat de betreffende kaasboer een goed aanzuringsprotocol heeft zodat de wei met de juiste pH aankomt bij Wijnand.

Vlotte, gezonde dieren

Eén keer per dag controleert Wijnand de varkens. Ze krijgen dan een kruidenmix en komen

in de benen. Wijnand houdt van vlotte, gezonde dieren. Daarnaast controleert hij de nippels en waakt hij voor dunne mest. De afdelingen worden iedere ronde gereinigd (schuimen, reinigen en ontsmetten).

Doel: meer dan 1.000 gram

Het doel is om meer dan 1.000 gram groei te halen met een voederconversie van 2,0. Om dit te bereiken heeft Wijnand alle afdelingen gecoat. Dit minimaliseert de kiemen die de gezondheid negatief kunnen beïnvloeden. Daarnaast probeert Wijnand met minder dieren hetzelfde of meer te verdienen.

Toekomst

Zoals het nu gaat wil hij zo lang mogelijk doorgaan. Er zal een krimp in de varkenshouderij komen. De gedreven ondernemers gaan door en bovengemiddeld draaien is een must om bij de blijvers te horen. Wijnands tip voor andere varkenshouders: "Durf te investeren om onder aan de streep meer over te houden. Wanneer je niets doet blijft alles hetzelfde."

	1-10-2020 t/m 30-9-2021 (zonder wei)	1-10-2021 t/m 30-9-2022 (met wei)
Voeropname (kg per dier per dag)	2,02	2,15
Geslacht gewicht (kg)	98,5	99,9
Uitval (%)	0,9	1,7
Groei (gram per dier per dag, 25-117 kg)	856	948
Voederconversie (kg per kg groei, 25-117 kg)	2,33	2,26
Voerkosten per kg groei (€, 25-117 kg)	0,651	0,809

Studiereis krulstaarten

Krulstaarten: voor de biologische varkenshouders gesneden koek, maar vanaf 2030 is het voor de hele Nederlandse varkenssector de realiteit. We moeten de tijd tot 2030 goed gebruiken om ons voor te bereiden op het succesvol kunnen houden van varkens met krulstaarten. Het varkensteam is onlangs op excursie naar Duitsland geweest om te kijken hoe zij dit doen.

Onderzoeksbedrijf Futterkamp

De excursie startte bij het Futterkamp in Noord-Duitsland: een groot leer- en onderzoeksbedrijf. Hier worden proeven gedaan met voer- en huisvestingsystemen. Naast de praktijkproeven is er ook een permanente tentoonstelling waar installateurs en bouwbedrijven hun producten showen. Varkenshouders kunnen hier komen kijken en ideeën opdoen. Er is veel aandacht voor kraamhokken met vrije uitloop. De zeug en biggen wel of niet samen laten vreten, het aantal varkens per vreetplaats en de plek van de vreetplaats spelen een grote rol bij de opzet van de kraamhokken.

Prignitzer Landschwein

Dit varkensbedrijf telt 900 zeugen en 9.000 vleesvarkens. Alle dieren hebben krulstaarten. Innovatief was de nieuwste stal voor 1.800 vleesvarkens met dagontmesting en onderkruipen. Een van de succesfactoren voor het houden van varkens met krulstaarten is een laag NH_3 -gehalte (rond de 4). In de hokken hebben ze een scheiding gemaakt tussen de verschillende functiegebieden (vreten, activiteit, rust, mesten). Het bedrijf maakt gebruik van vrije uitloop-kraamhokken en vermarkt het vlees zelf. Omdat de kostprijs van dit vlees hoger is dan van gangbaar vlees is de eigenaar de helft van zijn tijd bezig met het regelen van de afzet.

Mengvoerbedrijf Ceravis

Het team heeft een bezoek gebracht aan een fabriek van Ceravis. Gespecialiseerde productie valt niet mee omdat de fabrieken ver uit elkaar staan. Dit beperkt hen in het toepassen van producten zoals verwerkt dierlijk eiwit. Opvallend was de stilte in de fabriek. De oorzaak hiervan is de gestage daling van het aantal veehouderijbedrijven in de regio.

Varkensbedrijf Hilda Kooistra

Hilda Kooistra heeft in het verleden voor AR gewerkt en heeft nu samen met haar man een SPF Piétrainfokkerij in Duitsland voor Topigs Norsvin (TN). Zij vertelden het eerlijke verhaal over het houden van krulstaarten en gaven aan dat het moeilijk is. Het tijdig signaleren van problemen gevolgd door adequaat ingrijpen is 80% van het succes. Clemens August Grote van TN is in Duitsland aangesteld om varkenshouders te begeleiden bij het houden van krulstaarten. Volgens hem begint het al bij het

big. Problemen tijdens de mestrij kunnen voorkomen worden door in de jeugd tijdig knelpunten te signaleren en hierop actie te ondernemen.

Onderzoek Andrea Friebe

Andrea Friebe heeft twee jaar lang op tien bedrijven onderzoek gedaan naar de succesfactoren van het houden van varkens met krulstaarten. De juiste grondstoffen, de eiwitverteerbaarheid, de juiste aminozuurverhouding en het gebruik van dierlijk eiwit zijn belangrijke factoren die bijdragen aan het succesvol houden van krulstaarten.

Tot slot

Het team kijkt terug op een leerzame excursie. De komende jaren zullen concepten en adviezen ontwikkeld moeten worden om varkens met krulstaarten succesvol te kunnen houden. Speciaal dank aan Trouw Nutrition die deze studiereis mogelijk heeft gemaakt.

ENERGIE BESPAREN OP UW VARKENSBEDRIJF

De energieprijzen rijzen de pan uit. Hierdoor kunnen met name zeugenhouders komende winter in de problemen komen. Om de kostprijs in de hand te houden is het verstandig om energiebesparende maatregelen te nemen.

MANAGEMENT

- Zet de luchtinlaat tijdig op winterstand.
- Dicht naden en kieren met pur. Isoleren loont altijd!
- Reinig de lampen in de varkensstal om een optimaal lichtrendement te behouden. Doe dit minimaal om de twee jaar. Vergeet de armaturen en de muren rondom niet.
- Stel de klimaatcomputer iedere ronde opnieuw in op het juiste aantal dieren.
- Houd ventilatoren en meetwaaiers vrij van stof en aangekoekt vuil. Zorg voor zo min mogelijk luchtweerstand.

- Vervang tijdig de lagers van meetwaaiers. Veel meetwaaiers lopen te stroef, waardoor meer geventileerd wordt dan nodig.
- Beperk de stromingsweerstand in de luchtkanalen door ze regelmatig te reinigen. Let erop dat de luchtinlaten schoon en stofvrij zijn.
- Controleer regelmatig de klimaatcomputer en kijk of de temperatuurvoeler correct werkt. Als de staltemperatuur lager blijkt dan wat u afleest op de klimaatcomputer, ventileert u te veel en verbruikt u onnodig energie.

- Stuur de verwarmingsketel aan via de klimaatcomputer. De ketel verwarmt dan niet onnodig het hoofdcircuit als de afdelingen geen warmte vragen.
- Houd de luchtwasser schoon. Hoge tegendruk kost enorm veel stroom.
- Controleer instellingen en curves in de klimaatcomputer en pas deze indien nodig aan. Let hierbij op het liggedrag van de biggen wanneer u de vloerverwarming bij oudere biggen in de kraamstal afbouwt.
- Maak onderkruipen voor biggen, zowel in de kraamstal als bij de gespeende biggen. De ruimtemtemperatuur kan hierdoor omlaag.
- Werk met dimlichten bij de biggenlampen om het lampenverbruik te optimaliseren.
- Isoleer leidingen daar waar geen warmte afgegeven hoeft te worden.
- Check of de watertemperatuur van de ketel omlaag kan.
- Kies voor ledverlichting in plaats van TL-buizen. Zeker in combinatie met bewegingsmelders in centrale gangen en technische ruimtes levert dit een forse besparing op.
- Kies voor spouwmuurisolatie voor met name de stal van de gespeende biggen.
- Laat een klimaatcheck doen door een specialist.

Tekst: Frans Peters

ALTERNATIEVE ENERGIE

- De prijs van propaangas is gekoppeld aan de olieprijs. Deze is stabielere dan de prijs van aardgas. Bekijk de mogelijkheden om de verwarmingsketel om te bouwen.
- Heeft u zonnepanelen? Overweeg dan een warmtepomp.
- Bekijk de mogelijkheden om warmte terug te winnen via de luchtwasser.
- Check de mogelijkheden van een houtpelletkachel. Houd er wel rekening mee dat houtpellets met de dag duurder worden.

BEDRIJFSOPZET

- Indien u voldoende kraamhokken heeft, kunt u overwegen om op vijf weken te gaan spenen. Zwaarder gespeende biggen kunnen het spenen vaak beter aan en hebben ook voldoende aan een iets lagere staltemperatuur. Een andere optie is om op 4 weken altemnerend te gaan spenen. Hierbij wordt de zoogperiode 3-4 dagen langer en het speengewicht 1,2 tot 1,5 kg hoger.

(BIJ)VOEREN

- Biggen die voor het spenen meer voer hebben opgenomen, doen dat direct na het spenen ook.
- Stimuleer de voeropname in de kraamstal door de juiste prestarter in te zetten.
- Begin tijdig met het bijvoeren van jonge biggen en voer meerdere keren per dag kleine hoeveelheden.

DIERLIJK MATERIAAL

Sinds eind juli heeft AR speen- en biggenvoerders met bloedplasma en verwerkt dierlijk eiwit in het assortiment. De opname van deze voeders is hoger en ze verhogen de weerstand van de biggen. Mede hierdoor verlopen spenen en opfok makkelijker en kan worden volstaan met een iets lagere staltemperatuur. Dit scheelt ook weer in de stookkosten.

SUBSIDIES EN FISCAAL VOORDEEL

Voor grotere investeringen zijn er vaak subsidie-mogelijkheden. Denk bijvoorbeeld aan SDE-subsidie++ (Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie). De Investeringsubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) richt zich op kleinschalige installaties die niet voor de regeling SDE++ in aanmerking komen. Die biedt misschien meer kansen dan alleen SDE++. Check ook altijd of er een provinciale subsidie is opengesteld, zoals POP3. Dat is nu niet het geval, maar dit kan nog wel komen. Meer informatie vindt u op de website van RVO. Naast subsidies zijn er ook fiscale regelingen, bijvoorbeeld de EIA (Energie-investeringsaftrek), de MIA (Milieu-investeringsaftrek) en de Vamil (Willekeurige afschrijving milieu-investeringen).

Voorstellen nutritionist Daphne van Steen

Sinds oktober werkt Daphne van Steen bij AR als allround junior nutritionist. Daphne is 25 jaar en woont in Fijnaart. Ze heeft eerst haar bachelor gevolgd aan de HAS in Den Bosch en daarna de master Animal Sciences aan Wageningen UR met als specialisatie voeding voor kalveren en biggen. Daphne is van jongs af aan geïnteresseerd in de gezondheid van dieren. Via een vriend met een melkveebedrijf is ze op de HAS terechtgekomen. Tijdens haar studie in Wageningen werkte ze in haar vrije tijd op een geitenbedrijf. Daphne: "Na mijn studie was ik op zoek naar een bedrijf dat dicht bij de boer staat. AR past heel goed in dat profiel. Met het voer moet je op veel dingen kunnen inspelen.

Dat maakt het soms een echte puzzel. De onderzoekskant en de productontwikkeling spreken mij ook erg aan deze functie. Ik wil mezelf ontwikkelen tot een vraagbaak voor zowel onze klanten als onze voerspecialisten. Daarnaast vind ik het belangrijk dat de dieren gezond en in topconditie blijven door middel van voeding."

**“MIJN STREVEN
IS EEN HOGE
LEVERBETROUW-
BAARHEID TEGEN
AANVAARDBARE
KOSTEN.”**

Logistiek manager Kees van Ooijen

Kees van Ooijen is logistiek manager bij AR en vierde op 3 november jl. zijn 25-jarige jubileum. Samen met zijn team zorgt hij er dagelijks voor dat het voer op tijd wordt bezorgd bij onze klanten. Een belangrijke functie dus, want het bepaalt in grote mate de klanttevredenheid. Wie is Kees en wat houdt zijn werk precies in?

“Zo’n 25 jaar geleden maakte ik de overstap van een ander mengvoerbedrijf naar AR”, vertelt Kees. “De eerste 14 jaar had ik een commerciële functie en stuurde twee verkoopteams aan.” In 2011 maakte hij de overstap naar operatie, waarna in 2012 de fusie volgde tussen Agruniek en Rijnvallei. “Sindsdien ben ik verantwoordelijk voor de

logistiek, met name de afvoerlogistiek. Oftewel: het bezorgen van het voer bij de klanten.”

Hele puzzel

Kees geeft leiding aan alle chauffeurs, de planning, het distributiecentrum (DC) voor stukgoed in Lunteren en de hele logistiek. “We streven ernaar om altijd naar

de wensen van de klant te leveren en dat is elke dag weer een uitdaging. We hebben momenteel ongeveer 45 chauffeurs en 28 vrachtwagens, waarvan drie grondstofauto's en de rest bulkwagens. In het DC in Lunteren werken vier medewerkers. We hebben twee planners, hopelijk komt daar binnenkort een derde bij want die kunnen we goed gebruiken. AR scoort goed in de markt, meer omzet betekent meer orders dus er moet meer gepland worden. Wat de uitdaging extra groot maakt is dat de auto's steeds meer diersoort-specifiek worden. Oftewel: je mag vaak nog maar één soort diervoeder vervoeren waar we dat vroeger konden combineren."

Echt teamwork

Volgens Kees is de leverbetrouwbaarheid van AR erg hoog. "Het aantal klachten is minimaal, dat is een prestatie van ons hele bedrijf. Van de inkoop van grondstoffen en de productie van het voer tot het picken van stukgoedorders en het afleveren van de bestelling: we doen het echt met z'n allen."

Efficiënte planning noodzakelijk

AR is dit jaar hard gegroeid qua voeromzet. Hoe zorgt hij ervoor dat alles nog steeds op tijd bezorgd wordt? "Dat doen we door een efficiënte planning en door het deel dat we niet zelf kunnen doen, uit te besteden aan externe vervoerders." En hoe belangrijk is samenwerking in zijn werk? "Ongelofelijk belangrijk, ik kan helemaal niks alleen. We moeten het echt samen doen. Ik zorg voor een goede samenwerking door het delen van informatie en ervoor te zorgen dat iedereen weet wat de bedoeling is. Bij lastige dingen overleggen we hoe we het kunnen oplossen."

Gemiddelde werkdag

Meestal start Kees tussen 7.30 en 8.00 uur, zijn dagen zijn heel divers. "Ik heb gesprekken met collega's, spring soms bij met de planning en bezoek andere locaties. Ook heb ik gesprekken over technische zaken of het aankopen van nieuwe vrachtauto's." Ongeveer 60% van de tijd werkt hij op het kantoor in Wageningen en de rest op andere locaties of bij externe partijen. Zijn werkdag stopt tussen 17.00 en 18.00 uur. "Maar ik sta altijd 'aan', mijn mensen kunnen mij ook 's avonds bereiken als er iets is. Onze mensen zijn het belangrijkste, daar probeer ik goed voor te zorgen. Ik wil er dag en nacht voor hen zijn."

Kicken als het weer lukt

Waar streeft Kees naar in zijn werk? "Mijn streven is leverbetrouwbaarheid tegen aanvaardbare kosten. En betrokken en tevreden medewerkers, dat gaat samen op." En wat vind je het leukste aan je functie? "Als het op een goede manier steeds weer lukt, ondanks de werkdruk. Daar kicken we echt op met z'n allen. Het samen elke week weer voor elkaar boksen, dat vind ik het leukst."

ENERGIERIJKE STRUCTUURMIXEN VOOR KALVEREN EN VLEESVEE

Voor een goede groei- en afmestfase hebben kalveren en vleesvee veel energie nodig. Vaak wordt deze energie hoofdzakelijk via zetmeelrijke producten aangeboden. Dit kan echter problemen met zich meebrengen zoals pens- en dikkedarmverzuuring.

Door een bredere spreiding van energiebronnen wordt het risico op deze problemen kleiner. Ook draagt het bij aan een gezondere, hogere groei en een betere vetbedekking. Onze vleesveestructuurmixen bevatten als energiebronnen onder andere lijnzaadschilfers, geëxtrudeerd lijnzaad en bietenpulp en hebben een constante grondstofsamenstelling. In de praktijk levert dit mooie resultaten op.

Grondstoffen individueel bewerkt

Ons uitgebreide assortiment vleesveevoeders wordt geproduceerd volgens de Zuiver Voer-filosofie. Uniek hierin zijn de kalverstructuurmixen en de vleesveestructuurmixen. Iedere grondstof hierin is specifiek gekozen en krijgt de best passende bewerking. Zo worden maiskorrels extra fijn gemalen en in brok geperst en wordt bietenpulp ongemalen gemengd.

Onderzoek toont stabiliteit aan

Tijdens zijn stageperiode bij AR heeft Sjoerd Weijers uitgebreid onderzoek gedaan naar de stabiliteit van de samenstelling van structuurmixen in de voersilo. Met behulp van zeefanalyses heeft hij monsters van dezelfde productiecharge vergeleken bij de verlading in de fabriek en wanneer het uit de voersilo komt. Hieruit volgde dat de zeefanalyse van het voermonster uit de voersilo vergelijkbaar was met het monster bij verlading. Laden, transport en in de silo blazen brengen dus geen verandering in de structuur van het voer.

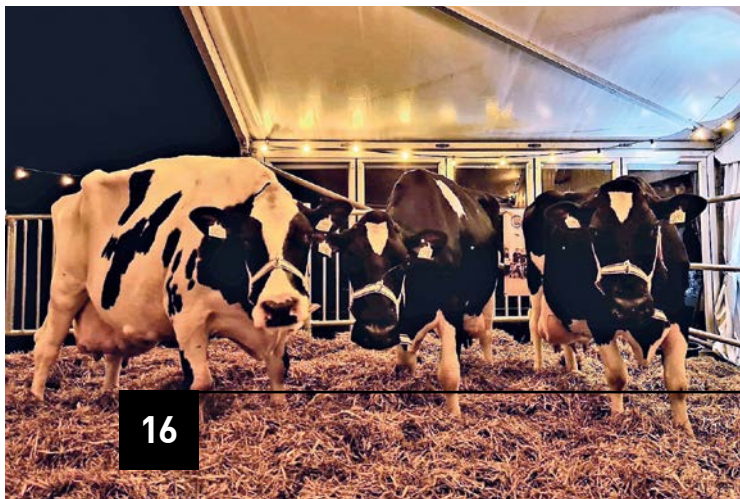
Tekst: Harm van Hattem

Wilt u ook de voordelen van onze vleesveestructuurmix ervaren? Bestel dan via de QR-code een **GRATIS PROEFPAKKET** Vleesveestructuurmix Maxima.

Nog betere stabiliteit en structuur

In het onderzoek is ook het volledige productieproces bekeken vanaf inname grondstof tot en met het verladen. Hieruit bleek dat het aandeel fijne delen in de grondstoffen zoals deze aangeleverd worden en het doseer- en mengproces de belangrijkste factoren zijn voor de structuur van een structuurmix. Naar aanleiding hiervan zijn een aantal aanpassingen in het inkoop- en productieproces doorgevoerd met als resultaat een verbeterde stabiliteit en structuur van de kalverstructuurmixen en vleesveestructuurmixen.

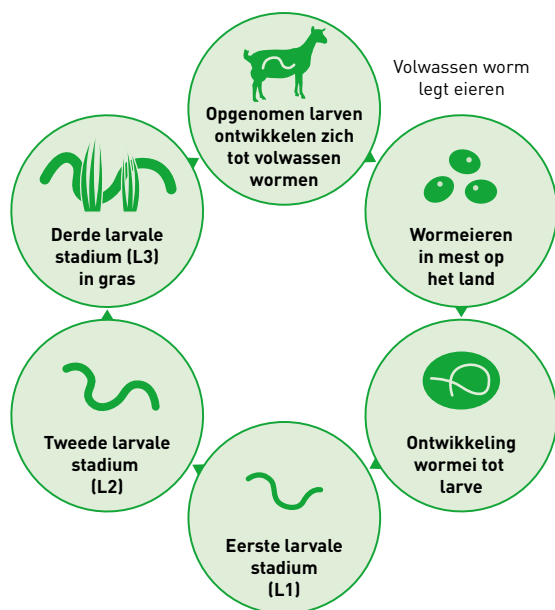
Bijzondere mijlpaal

Zaterdag 29 oktober vierde de familie Zeinstra uit Lelystad feest. Maar liefst drie koeien hebben recent de mijlpaal van 10.000 kg vet en eiwit bereikt. Van harte gefeliciteerd met deze unieke prestatie!

Maagdarmwormen bij geiten

Op een aantal, vooral biologische, geitenbedrijven in Nederland zijn wormbesmettingen een serieus probleem.

Door een wormbesmetting neemt de eetlust af en verslechtert de darmfunctie. Dit leidt tot gewichtsverlies en minder groei. Andere gevolgen zijn een verlaagde melkproductie, ruw in het haar, diarree en bloedarmoede. Om wormen tegen te gaan is het van belang de levenscyclus van de wormen te doorbreken.

WORMBESMETTING TEGENGAAN

- Neem regelmatig een mestmonster en bespreek het resultaat en de aanpak met de dierenarts.
- Weid de geiten alleen op schone percelen. Dit zijn percelen waar minimaal drie maanden niet door geiten is geweid.
- Zet Wormex in. Wormex bestaat uit een speciale combinatie van plantextracten en kruiden. Het verlaagt de worminfectiedruk en stimuleert de specifieke immuunafweer. AR biedt dit product als toevoeging in het voer aan.

In de volgende Uniek leest u meer over maagdarmwormen bij geiten.

Scan de QR-code voor het volledige artikel.

TOPKOEIEN

100.000 kg melk

- **Jeltje 380**, Mts. P.K. Hoogervorst en A. Roesink, Randwijk
- **Schotterkamp Klaske 636**, Mts. A.W. Datema en K.R. van der Velde, Niekerk
- **Reintje 58**, Mts. G.A. en C.N. Brouwer-den Hertog, Nieuwaal
- **Geertje 117**, Vof Koks, Noordgouwe
- **Horst Liza 200**, Vof Melkveebedrijf Nillesen, Groesbeek
- **Horst Sisca 34**, Vof Melkveebedrijf Nillesen, Groesbeek
- **Bemma 764**, Melkveebedrijf Bink B.V., Wieringerwerf
- **Bemma 819**, Melkveebedrijf Bink B.V., Wieringerwerf
- **Roeltje 73**, Boerderij Schuttershof Vof, Well
- **Sharing Inky**, C.H. van Ravenhorst, Woudenberg
- **Aster 7754**, Mts. De Greef-Zevenmorgen, Woudenberg
- **Adrie 105**, Mts. Braafhart, Bennekom
- **Baudientje 55**, Nieuwe Voort vof, Lunteren
- **Boukje 79**, G.J. van Steenberg, Bennekom
- **'t Lons Vlak Joan 8**, Rundveebedrijf Alders Vof, Overloon
- **Fokje Cas 79**, A. Besselen, Ubbena
- **Vliek Francaise 19**, Vliek Holsteins, Ermelo
- **Sunrise Mairy 1**, Telgter Holsteins, Ermelo
- **Vliek Francaise 15**, Vliek Holsteins, Ermelo
- **Dora 111**, Mts. P.C.D. Bakker en J.H. Kraaij, Laren
- **Stob Klaakske 73**, D. den Hartog, Zetten
- **Grondje 32**, Boerderij Mariahoeve Vof, Herveld
- **VVH Tissia**, Van Veelen Holsteins, Biddinghuizen
- **VVH Amalia 5**, Van Veelen Holsteins, Biddinghuizen
- **Riena 1473**, Mts. P., M. en M. de Wit, Werkhoven
- **Katrien 88**, Vof Grandia Hoeve, Geldermalsen
- **VVH Estella 29**, Van Veelen Holsteins, Biddinghuizen
- **VVH Helga 7**, Van Veelen Holsteins, Biddinghuizen
- **VVH Blackrane**, Van Veelen Holsteins, Biddinghuizen
- **Farmers Hill Willie 61**, Mts. G.P. en A.C. Schouten, Doorwerth
- **Visstein Beatrix**, V.O.F. Visstein, 't Harde
- **Geesje 200**, T.J. van Ravenhorst Melkveebedrijf, Buitenpost
- **Nieuwe Fliert Alma Lena 1454**, Mts G.T.E. en A.A. Zwambag-Gerritsen, Wapserveen
- **Tinie 39**, VOF van den Heuvel-Uijtewaai, Cadzand
- **Motseg. Geertha 20**, K. Mulderij, Putten
- **Emma 44**, Melkveehouderij Van Oostrum, Langelille
- **Fiona 13**, Melkveehouderij Van Oostrum, Langelille
- **Coby 19**, Melkveehouderij Van Oostrum, Langelille

10.000 kg vet en eiwit

- **Mina 140**, Stols Blinkende Panhoeve, Nieuwerkerk
- **PH Hannie 74**, Park Hoeve, Nederasselt
- **Arijaantje 10**, VOF van Diest, Biddinghuizen
- **Sietske 173**, VOF Zijdeveld, Zeewolde

Tijdslijn diarree bij lammeren

DE EERSTE WEKEN IN HET LEVEN VAN EEN LAM ZIJN ONTZETTEND BELANGRIJK. DIT IS DE PERIODE WAARIN HET LAM DE AFWEER MOET OPBOUWEN. ONVERMIJDELIJK KOMT HET LAM IN CONTACT MET ALLERLEI ZIEKTEVERWEKKERS ZOALS BACTERIËN, VIRUSSEN EN PARASieten DIE DIARREE KUNNEN VEROOZAKEN.

In onderstaande tijdslijn staan de risico's die het lam loopt en de aandachtspunten om deze te verkleinen.

Vormen van diarree

Sommige vormen van diarree komen in een specifieke periode voor (zie tijdslijn). En sommige vormen van diarree kunnen gedurende de gehele (melk)periode optreden. Dit zijn:

- **Salmonella:** komt weinig voor, geeft groengele diarree, zorgt voor veel sterfte. Komt meestal voor bij jonge dieren. De herkomst is onduidelijk.

- **Clostridium perfringens:** komt niet vaak voor bij lammeren. Ontstaat door 'overdrinken'. Clostridium zit altijd in de darm. Het vermenigvuldigt zich snel onder bepaalde omstandigheden, bijvoorbeeld bij te rijk voer in de darm. Het maakt dan gifstoffen aan waar het dier ziek van wordt. Dit gaat erg snel. Het lam is vaak al dood voordat er diarree of bloed uitkomt.

Tekst: Fleur Kroone

- **Voedingsdiarree:** kenmerkend hiervoor is dat de lammeren verder niet ziek zijn. Het is belangrijk om actie te ondernemen want lammeren raken verzwakt en uitgedroogd. Belangrijk om te controleren: melkautomaat (kalibreren), waterkwaliteit en waterdruk. Sluit ziekteverwekkers uit.
- **Diarree door andere ellende:** het lam heeft bijvoorbeeld longontsteking, een verminderde weerstand of pijn. Hierdoor drinkt het onregelmatig en krijgt het diarree.

Aandachtspunten gedurende de gehele melkperiode

- Werk schoon en hygiënisch om zo de infectiedruk zo laag mogelijk te houden en de kans op diarree te verkleinen. Denk aan schone biest, melkautomaten, slangen en schone en droge hokken.
- Melkautomaat: kalibreer de automaat en controleer de waterdruk en (indien nodig) de waterkwaliteit.

TIP! Bied vanaf twee weken leeftijd vast voer en water aan zodat de lammeren eraan wennen en de pens zich kan ontwikkelen. Hierbij voedt het krachtvoer de penspapillen en is het ruwvoer goed voor de ontwikkeling van het pensvolume en de spierkracht van de pens. Zorg ervoor dat het lam voldoende water op kan nemen. Anders kan het vaste voer niet verteerd worden.

VANAF ± 2 WEKEN

WEEK 4 T/M 8

In deze periode zijn er geen specifieke risico's.

Risico op **coccidiose** (parasiet). Lammeren eten wel maar groeien niet. Vaak donkerbruine mest en besmeurde kontjes en/of lijfjes. Wanneer lammeren holle buikjes krijgen is het te laat. Het is belangrijk om coccidiose in een vroeg stadium te herkennen en direct te behandelen in samenwerking met de dierenarts. Door de ernstige darmschade duurt het herstel lang.

ROND SPENEN

± 2 WEKEN NA SPENEN

Risico op een **speedip**. Dit zorgt voor een dip in de energieopname, wat nadelig is voor groei en weerstand. Hierdoor is er een groter risico op ziekte, o.a. diarree (coccidiose).

TIP! Speedip voorkomen: stimuleer de opname van vast voer (vers en smakelijk) en bouw de melkgift af. Spenen op basis van leeftijd (7-8 weken), krachtvoeropname (200 gram) en gewicht (14 kg). Niet te vroeg willen spenen.

RUWVOER: DE BASIS VOOR GEZOND HARD MELKEN!

1^e snede graskuilen

Door het relatief koele maar zonnige weer in april en begin mei, zagen we al (extreem) hoge suikergehaltes in vers gras dit voorjaar. Dit zien we nu ook terug in de eerste voorjaarskuilen van dit jaar, die vooral in de eerste twee weken van mei gemaakt zijn. De voorjaarskuilen laten een enorme spreiding zien. Ze kenmerken zich door veel suiker en met name de eerste snede door een hoge verteerbaarheid (79,9%). In tabel 1 ziet u de gemiddelde voederwaarde van de gras- en maiskuilen van 2022. Afhankelijk van het drogestofgehalte variëren het suikergehalte en het bestendig eiwit (WDVE) in de graskuilen. Een combinatie van veel suiker en een hoog WDVE-gehalte geeft een sterke boost aan de melkproductie. Suikers zijn een grote energiebron. In de pens wordt het suiker met name afgebroken tot azijnzuur en boterzuur (vluchtige vetzuren). Dit geeft over het algemeen een hoog melkvet- en eiwitgehalte. In de pens moet echter

wel voldoende eiwit beschikbaar zijn. Gebruik dan ook snel fermenteerbare eiwitbronnen bij een suikerrijke kuil. Voorbeelden hiervan zijn: Optimix Lipo Turbo, Optimix Eiwit FEB, raapzaadschroot en raapzaadschilfers.

Let op structuurvoorziening!

Door de combinatie van een hoge verteerbaarheid en suikers met een lager aandeel celwanden is het zaak dat er voldoende structuur in het rantsoen zit. Dit voorkomt pensverzuring en zorgt ervoor dat de hoge voederwaarde van de eerste snede optimaal benut kan worden. Goede structuurbronnen zijn bijvoorbeeld: gedroogde luzerne, koolzaadstro en Spaans gehamerd stro.

2^e snede graskuilen

De tweede snede graskuilen zijn ook zeer droog en hebben een lagere VEM-waarde. Doordat ze wel veel suiker bevatten zit er voldoende WDVE in deze kuilen. Opvallend zijn de hoge celwandfracties (NDF) en de lagere verteerbaarheid (76,1%). Gemiddeld bevatten deze kuilen weinig azijnzuur. Hierdoor kan er makkelijk broei ontstaan.

Aanvulling rantsoen

Tabel 2 geeft geschikte aanvullingen aan bij de eerste en tweede snede graskuilen. Voer in ieder geval voldoende Glucogene Nutriënten (GN). Deze zitten in zetmeelrijke producten zoals mais en granen. In de pens zorgt dit voor een hoge propionzuurproductie. Dit wordt in de lever afgebroken tot glucose dat via lactose zorgt voor liters in de tank! Concrete voorbeelden hiervan zijn Sodagrain en Maxammon grain Gerst.

Maiskuilen

Het maisseizoen van 2022 kenmerkte zich vooral door de droge zomer. De afrijping ging daardoor snel en op een aantal plaatsen werd de mais noodrijp. De verschillen tussen de regio's waren groot, waarbij de droogte vooral zichtbaar was op de hoge, lichte zandgronden. Het oogsten begon dit jaar dan ook vroeg; de eerste percelen werden al in augustus geoogst. De erg

Tabel 1: Gemiddelde voederwaarde (kg ds) kuilen AR 2022.

	Graskuilen		Maiskuil
	1 ^e snede	2 ^e snede	
Droge stof	45,4	49,9	41,3
VEM	956	894	986
Re	164	150	64
WDVE	75	73	58
RC	234	264	189
VCOS	79,9	76,1	75,8
RAS	93	94	86
Suiker	120	106	15
Zetmeel			340
Bestendig zetmeel			72
NDF	435	501	461
ADF	252	289	259
ADL	19	24	21
Ruw vet	38	35	30
Melkzuur	38	36	44
Azijnzuur	10	11	16

droge omstandigheden zorgden ervoor dat het ds% gemiddeld 41,3 is. De VEM-voederwaarde valt niet tegen met gemiddeld 986. Het zetmeelgehalte valt wel tegen met 340 zetmeel per kg ds. Dit zijn de Glucogene Nutriënten (GN) voor de koe. Normaal moet hier de melkproductie vandaan komen. Een lager drogestofgehalte in combinatie met een hoger aandeel celwanden moet gecompenseerd worden.

Voeg Diamond V toe aan uw rantsoen

Om dit jaar toch maximaal energie uit de snijmais te halen kunt u sturen op een hogere afbraak van ruwe celstof in de pens. Met Diamond V (gist) verhoogt u het aantal bacteriën die ruwe celstof afbreken, waardoor de koe meer energie kan halen uit de snijmais. Wanneer de koe meer energie uit eigen ruwvoer haalt, resulteert dat in een hoger voersaldo. Vraag uw specialist naar de inzet van Diamond V.

Let op broei!

De maiskulen zijn droog en zijn daarom gevoelig voor broei. Dit komt doordat droge kuilen over het algemeen moeilijker aan te rijden zijn. Hierdoor daalt de dichtheid van de kuil. Als de kuil geopend wordt treedt zuurstof makkelijker naar binnen met als gevolg broei. Zorg voor voldoende druk op de bovenkant van de kuil en voor voldoende voersnelheid. Gooi beschimmeld voer weg en voeg eventueel een mycotoxinebinder toe aan het rantsoen. Dit voorkomt latere problemen bij de koeien.

Tabel 2: Rantsoenaanvullingen voorjaarsgraskuilen 2022.

	1 ^e snede 2022	2 ^e snede 2022
Tekort aan:	Snel eiwit (SFRE) Buffering FEB Ruwe celstof (structuur)	Snel eiwit (SFRE) Buffering WDVE en FEB VEM
Aanvullen met:		
Enkelvoudig	Sodagrain Maxammon grain Gerst Sojahullen Raapzaadschilfers Raapzaadschroot	Maxammon grain Gerst Sodagrain Raapzaadschilfers Raapzaadschroot Geplette/gemalen tarwe Geplette/gemalen gerst
Mengvoer	Structuurbrok Gras Power Stuctuurmix Optimix Lipo Turbo Optimix Eiwit FEB	Productiebrok Lipo Turbo Productiebrok Lipo Power Optimix Lipo Turbo Optimix Eiwit FEB
Bijproducten	Bierbostel	Bierbostel
Structuur	Gedroogde luzerne Koolzaadstro Spaans gehamerd stro	
Mineralen	AR Vruchtbaarheid Vitaal Buffer AR Uniek Profat (bypass fat)	AR Vruchtbaarheid Vitaal Buffer AR Uniek Profat (bypass fat)

MANEGE DE SCHIMMELKROFT: UNIEK VOERBELEID MET VOERMEESTERS

MANEGE DE SCHIMMELKROFT IN HEEMSKERK IS SINDS KORT IN HANDEN VAN TWEE ENTHOUSIASTE NIEUWE EIGENAARS: MANDY KOSTER (26) EN HAAR PARTNER MARTIN HUITEMA (28). DE MANEGE IS VANAF HET EERSTE UUR AFNEMER VAN VOERMEESTERS. ER WORDT EEN UNIEK VOERBELEID GEHANTEERD WAAR DE PAARDEN OPTIMAAL OP PRESTEREN. EEN INTERVIEW MET EIGENARESSE MANDY.

“Ik kom al 20 jaar op dit bedrijf”, vertelt de kersverse eigenaresse. Een snelle rekensom leert dat ze als zesjarige voor het eerst bij de manege binnenstapte. De afgelopen vier jaar werkte ze er als bedrijfsleidster, waarna ze het per 1 juli 2022 samen met haar vriend overnam. Een gedurfde stap in deze tijd, met alle uitdagingen waar je ook als paardenhouder mee te maken krijgt. Toch zien ze de toekomst positief tegemoet. Hun motto is: ‘Als je iets doet, moet je het goed doen’. Ze zijn er sinds afgelopen zomer dan ook “volle bak voor gegaan”.

Het reilen en zeilen op de manege

Hoe ziet het dagelijks leven op De Schimmelkroft eruit? “We hebben 65 paarden en pony’s, waarvan twaalf in pension en de rest voor de manege. De manegelessen zijn onze hoofdactiviteit, met name de kinderlessen. Er is bizar veel vraag naar, we hebben altijd een lange wachtlijst.” Daarnaast is Mandy zich aan het specialiseren in de aan- en verkoop van paarden en pony’s. “Dat is ook heel leuk om te doen en het geeft onze medewerkers meer diversiteit in het werk, zodat ze meehelpen om de jonge paarden te trainen.”

Actief in de paardensport

Mandy en Martin zijn beiden actief in de dressuur- en mensport. "Verder geef ik veel les en doe het volledige management en de administratie. Ook heb ik het instructieteam onder mijn hoede en verloopt de verkoop van paarden en pony's via mijn onderneming MK Pony's." Haar vriend doet het stalmanagement en neemt als voormalig hovenier het onderhoud van het terrein en de groenvoorziening voor zijn rekening. "We hebben twaalf mensen rondlopen, zij zijn er vooral voor het lesgeven en ze helpen mee in de stal en de kantine."

Aandacht voor dierenwelzijn

Volgens adviseur Robert van den Berg van Voermeesters hebben Mandy en Martin dierenwelzijn hoog in het vaandel staan. "Ik ben al 25 jaar bij deze manege betrokken. Ze doen veel voor de paarden en besteden er bijvoorbeeld veel aandacht aan dat ze elke dag voldoende buiten kunnen zijn. Daar zijn ze heel goed in. Ook zijn ze altijd al erg bezig met de vertering en stofwisseling van het paard. Ze stemmen de voeding daarop af."

Afgestemde brok

Voermeesters levert een hoogwaardige brok die zich onderscheidt door een ander procedé dan gebruikelijk. Robert: "De Schimmelkroft is in belangrijke mate betrokken geweest bij de totstandkoming van deze brok." Bijzonder is dat de brokken jaarlijks voor hen worden aangepast. Mandy: "Ieder jaar laten we ons ruwvoer analyseren, het tekort aan voedingsstoffen wordt in de brokken aangevuld. Het is een kwalitatieve

en pure brok, de paarden doen het er erg goed op. Ze zijn fit, glimmen mooi en er mankeert weinig aan ze. Omdat het voer zo hoogwaardig is, hebben ze maar een halve schep nodig waar je bij een normale brok twee scheppen moet voeren. Zo is het uiteindelijk nog goedkoper ook."

Uitbalanceren

Het contact met adviseur Robert ervaart Mandy als positief. "Hij vraagt regelmatig of alles goed gaat, we zijn heel tevreden over zijn begeleiding. Het maakt echt verschil of je normaal voer hebt of dat je het ruw- en krachtvoer uitbalanceert. Samen met Robert en Voermeesters hebben wij een hoogwaardig voorbeeld waarop we ons onderscheiden, daar zijn we heel erg trots op."

Liefde voor het paard

Heeft Mandy zelf ook een lievelingspaard? "Ja! Dat is Walt, een 19-jarig springpaard. Walt staat bij ons bekend als 'liever lui dan moe'. Hij loopt ook mee in de lessen voor lichamelijk en verstandelijk gehandicapte kinderen. Ik kan lezen en schrijven met dit paard en heb echt een speciale band met hem." Over de vraag wat Mandy het mooiste vindt aan haar vak, hoeft ze niet lang na te denken. "Het plezier tussen mens en paard, en vooral tussen kind en pony. We werken ook samen met het Jeugdfonds Sport & Cultuur, dat is voor ouders die weinig te besteden hebben. Hun kinderen kunnen op deze manier toch op paardrijles, tijdens dat uurtje in de week leven ze helemaal op. Ja, dat is wel echt waar we het allemaal voor doen."

Goede eikwaliteit tot het einde van de legperiode

Door genetische vooruitgang en beter management worden leghennen steeds langer aangehouden. Waar vijf jaar geleden 500 eieren op 100 weken een uitdaging leek, zijn er steeds meer koppels witte leghennen die dit resultaat behalen. Het is belangrijk om alle management- en voedingsmaatregelen in te zetten om de eikwaliteit tot op late leeftijd goed te houden.

Theorie schaalvormingsproces

Om met het management in te spelen op de vorming van het ei is het goed om te weten hoe het proces van schaalvorming werkt. Het leggen van het ei begint met de eisprong. Een uur nadat het vorige ei gelegd is vindt de eisprong plaats. Vijf uur na de eisprong begint het schaalvormingsproces dat ongeveer achttien uur duurt. In de praktijk betekent dit dat de laatste zes tot acht uur van de dag en de volledige nachtperiode gebruikt worden voor de schaalvorming. Tijdens dit schaalvormingsproces moet de hen het calcium uit het voer en/of bot halen. Het is het meest efficiënt als de hen het calcium direct via de voeding uit het bloed kan opnemen. Indirect via de botten kan ook, maar dit is minder efficiënt en kost fosfor. Omdat de schaalvorming de laatste zes tot acht uur van de dag plaatsvindt is het belangrijk om in deze periode het meeste voer te verstrekken. De hen kan dan veel calcium opnemen en dat direct gebruiken voor de schaalvorming.

Extra calcium

Door de goede legpersistentie van leghennen worden veel koppels kippen een langere periode of tijdens de gehele ronde op fase 1-voer gehouden. Het calciumniveau in fase 1-voer is voldoende tot ongeveer 55 weken. Het is belangrijk om rond de 50 weken de calciumbehoefte te berekenen en op basis daarvan een schema te maken met de hoeveelheid extra calcium die verstrekt moet worden. Zo zorgt u

ervoor dat de hen ook in de tweede helft van de legperiode voldoende calcium kan opnemen.

Calciumbron

Naast de hoeveelheid calcium is ook de calciumbron belangrijk. De oplosbaarheid en oplossnelheid variëren per kalkbron. Uit onderzoek is gebleken dat een grovere kalkbron (zoals kalksteen) de eischaal en de botten sterker maakt dan een fijnere kalkbron

Dagelijkse agenda van de kip

(zoals krijt). Dit komt doordat calcium uit een grovere kalkbron geleidelijker en later op de dag beschikbaar komt dan calcium uit een fijnere kalkbron. Hierdoor hoeft de hen tijdens de donkerperiode (nacht) minder kalk uit de botten te halen.

Vitamine D3

Bij de opname van calcium uit de darm is een belangrijke rol weggelegd voor vitamine D3. Voldoende opname van vitamine D3 is essentieel voor een goede benutting van calcium en fosfor en speelt daardoor een belangrijke rol bij de schaalkwaliteit. Bij oudere hennen of hennen met een slechte levergezondheid kan een slechte schaalkwaliteit gerelateerd zijn aan een verlaagde vitamine D3-activiteit. Het geven van een hydroxy D3-variant kan in dit geval de schaalkwaliteit verbeteren. Naast vitamine D3 spelen ook mineralen een belangrijke rol bij het schaalvormingsproces. Het gaat hierbij om magnesium, mangaan, zink en koper.

Management in de stal

Met name de voertijden zijn belangrijk om een goede schaalkwaliteit te realiseren. Het streven moet zijn om in de laatste zes uur van de dag ongeveer 50% van het voer te verstrekken zodat er veel calcium beschikbaar is tijdens de schaalvormingsperiode. Verder kan het verstandig zijn om door middel van een gritdosator extra kalk aan het voer toe te voegen. Deze extra kalk is dan direct beschikbaar voor een goede schaalkwaliteit. Dit kan ook door middel van splitfeeding. Er wordt dan een ochtendvoer gegeven met laag calcium en aan het eind van de dag een voer met veel calcium.

Schaalkwaliteit controleren

In het kwaliteitsrapport van het pakstation staat de breuksterkte of het percentage haarscheuren. U kunt ook zelf de schaalkwaliteit controleren met een schouwlamp of breuksterktemeter. Beide apparaten heeft AR beschikbaar. Met behulp van een elektronisch ei van AR kunt u het eiertransport opnieuw afstellen om zo het percentage haarscheuren te verminderen.

Samenvatting

Het kennen van de dagelijkse agenda van de leggen helpt u om een goede schaalkwaliteit te realiseren. Dit kan verder versterkt worden door de inzet van een gritdosator of het toepassen van splitfeeding. Daarnaast zijn er toevoegingen via het voer beschikbaar die vitaminen of mineralen bevatten die indirect een positieve uitwerking op de schaalkwaliteit hebben.

VOORSTELLEN DERK BOESSENKOOL

Derk Boessenkool is in oktober begonnen bij AR. Derk is 24 jaar en woont in Staphorst. Hij heeft een ondersteunende rol binnen Bio-NL en combineert dit met de rol van specialist biologisch. Derk: "Hierin vind ik onderling vertrouwen heel belangrijk en het leveren van een eerlijk en betrouwbaar advies en product." Derk is begonnen als melkmonsternemer en heeft ook als zzp-er bij verschillende melkveehouders gewerkt. Na het afronden van zijn opleiding heeft hij bij CRV gewerkt als commercieel binnendienstmedewerker en bij Feijen Diervoeders. Derk is opgegroeid op het melkveebedrijf van zijn ouders. In de toekomst hoopt hij dit over te nemen.

VOOR WELKE MARKT PRODUCEERT U?

De legpluimveemarkt verandert, onder andere door de oorlog in Oekraïne in combinatie met vogelgriep. Daarnaast zien we de vraag naar OKT-eieren (Ohne Küken töten) afnemen. Hierdoor vragen pakstations en eierverwerkers andere eieren. Welke tactische keuzes moet u als ondernemer maken in deze markt?

Financiële keuze

Om de juiste keuze te kunnen maken is het noodzakelijk dat u inzicht heeft in het mogelijke saldo. Dit is eenvoudiger te berekenen bij vaste ei-, hen- en voerprijzen. Worden de eieren verkocht op een notering met een toe- of afslag? Dan is het nog belangrijker om de verschillende scenario's door te rekenen. Zowel bij vaste prijzen als bij verkoop op notering maken wij saldoberekeningen om de risico's te bepalen. We beschikken over saldoberekeningen voor de diverse houderijsystemen. Zo kunnen we u ondersteunen bij de keuze.

Mogelijkheden omschakelen naar andere houderij

Op dit moment zorgt de onzekerheid bij de afzet van biologische eieren ervoor dat pluimveehouders andere opties bekijken. Deze moeten wel passen binnen de wet- en regelgeving zoals een milieuvergunning. Let erop dat de leghennen bij een volgende ronde weer volgens het biologische concept gehouden kunnen worden. Bij de overstap van biologisch naar Freiland is het mogelijk om de grond één ronde de biologische status te laten behouden. Als de dieren niet van de buitenuitloop gebruikmaken zoals bij scharrel kan

er meerdere rondes regulier gedraaid worden. Stem dit goed af met SKAL. Dit geldt zeker voor de wintergarten als u deze tijdens volgende rondes als leefoppervlak mee wilt rekenen.

Huisvesting

In sommige gevallen worden meer dieren in de stal gehouden. De inrichting van de stal moet hier wel geschikt voor zijn. Denk hierbij aan de lengte van de zitbuis en de voergoot, het aantal nippels en aantal m² legnest. Daarnaast moet het ventilatiesysteem voldoen aan het nieuwe aantal leghennen.

Terugschakelen?

Wanneer u stopt met het voeren van biologisch voer kan tijdens de legronde niet meer terugschakeld worden naar biologisch. Schakelt u tijdens de ronde van VLOG (is zonder GMO) naar GMO dan is het lastig om terug te schakelen. Wanneer het monster voldoet aan de VLOG-eisen duurt het zes weken voordat de eieren weer volgens de VLOG-eisen geleverd mogen worden. Start u een koppel hennen op waarbij het oude koppel GMO-voer heeft gekregen en het nieuwe koppel aan de VLOG-eis moet voldoen? Dan moet er eerst een voermonster uit het voercircuit genomen en onderzocht worden. Biologisch voer voldoet automatisch aan de VLOG-eisen.

Eigewicht

Elke markt vraagt een specifieke aanpak, met name wat betreft het eigewicht. Bij een kg-prijs is het van belang om per hen zoveel mogelijk eigewicht te behalen. Dit geldt ook voor de verkoop van eieren op een notering waarbij de eieren per gewichtsklasse worden uitbetaald. Zwaardere eieren worden in verhouding namelijk beter betaald. Met de juiste voeding kan het eigewicht bij hennen extra gestimuleerd worden. Verder is het belangrijk om te kijken met welk ras en welke kleur legghen het hoogste rendement gehaald kan worden voor het type afzet dat u kiest.

Tekst: Henno van den Bruinhorst

DE POLITIEK FACILITEERT, MAAR DE MARKT BEPAALT!

De bittere ernst van de energietransitie is nu voor iedereen wel duidelijk. Menigeen was zich er niet van bewust dat we afhankelijk zouden worden van het buitenland. In tijden van krapte kan dat grote prijsstijgingen veroorzaken.

De door de politiek gefaciliteerde energietransitie kwam echter slechts langzaam op gang. Inmiddels zijn de energieprijzen geëxplodeerd, is iedereen in rep en roer en wordt de energietransitie ineens wel voortvarend opgepakt.

Hetzelfde lijkt zich voor te doen op de grondstoffenmarkt. Ook hier zijn we door contra-productieve politieke beslissingen steeds meer afhankelijk geworden van import. In tijden van krapte geeft dat grote prijsstijgingen. Al deze prijsstijgingen worden uiteindelijk doorberekend naar de markt.

De consument volgt hierin niet de politiek, maar zijn eigen weg. Dit is terug te zien in een grote verschuiving in het koopgedrag. Consumenten kijken meer en meer naar prijs en minder naar de productieomstandigheden. In de praktijk betekent dit dat consumenten minder kiezen voor biologisch en meer voor regulier. De politiek wil ondertussen naar een groter marktaandeel voor biologisch, maar de consument reageert dus heel anders.

Voor geiten- en legpluimveehouders is die verschuiving redelijk te doen, maar voor varkenshouders is het moeilijker. Dit leidt tot lagere opbrengsten terwijl de kosten zijn gestegen.

De oproep van biologische varkenshouders dat de politiek nu moet ingrijpen is geheel terecht. Immers, zij volgden de politieke wensen, maar de markt laat het afweten.

Moet je dan helemaal geen rekening houden met wat de politiek wil? Juist wel is mijn ervaring. Wanneer je goed anticipeert op wat de overheid wil, kun je juist kansen grijpen. Zo hameren we er bijvoorbeeld op dat vergunningen sluitend moeten zijn. De overheid heeft grond- en stikstofhonger en dan is een niet-correcte vergunning funest. Zowel voor veehouders als voor ons als AR.

Prijsstijgingen kunnen niet onbeperkt doorgaan, omdat er vroeg of laat vraaguitval komt. Deze vraaguitval houdt ons sterk bezig. Het lijkt erop dat onze productiecapaciteit beperkend wordt voor onze groei. Een nieuwe fabriek bouwen? In een markt waar de overheid stuurt op krimp zou dat naïef zijn. Daarom zoeken we de samenwerking met andere partijen. Dit zorgt ervoor dat we kunnen doorgroeien en tegelijkertijd niet direct in onderbezetting komen zodra de krimp doorzet.

We zoeken continu naar mogelijkheden en laten ons niet van de wijs brengen door de politieke dreiging. Immers: de markt bepaalt en die blijft om gezond en betaalbaar voedsel vragen. En die kans pakken we graag samen met u!

Johan Schuttert
Commercieel directeur

DE MIJLPALLEN VAN PIJLER 4: WINKELS

Dit jaar bestaat AR tien jaar! Een mooie mijlpaal en een goed moment om even terug te kijken naar de afgelopen tien jaar. AR bestaat uit vier pijlers: voer, plant, op- en overslag en winkels. In ieder nummer komt een pijler aan bod. Inmiddels zijn we bij pijler 4 aanbeland: winkels.

Kennis, plezier en enthousiasme als succesfactor

Marco Burgers, manager winkels: "In 2015 ben ik begonnen als manager winkels binnen AR. Ik ben trots op wat we samen bereikt hebben: jaar na jaar hebben we groei gerealiseerd in omzet en resultaat waarbij we regelmatig de verwachtingen overtroffen. Dit hebben we alleen kunnen bereiken door onze gedreven en gepassioneerde groep winkelmedewerkers die elke dag onze klanten voorzien van een eerlijk advies. Ook ben ik trots op de weerbaarheid, inzet en flexibiliteit van de medewerkers tijdens de coronaperiode waarbij we ongekende resultaten hebben behaald. De diverse teamsamenstellingen zorgen voor een mooie mix van kennis, ervaring, enthousiasme en plezier. De winkelmanagers krijgen veel verantwoordelijkheid van AR en krijgen de ruimte om te ondernemen: van het maken van plannen tot het realiseren van doelen. Dit is een mooi proces om te begeleiden. Ik ervaar het als zeer plezierig om onderdeel te zijn van AR. Samen werken we aan een mooi resultaat: elke dag een beetje beter."

Uitgegroeid tot pijler van AR

De winkels zijn in de afgelopen tien jaar uitgegroeid van rendements-gedreven activiteit tot een van de vier pijlers waarop AR rust. De leden van AR profiteren indirect van het goede rendement van de winkels. Het grootste deel van de winst wordt namelijk benut voor het verlagen van de kostprijs van het voer en voor kortingen voor zowel de afnemers van AR Voer als AR Plant. Ook wordt een gedeelte benut voor het investeren in de winkels.

Winkelformule

Om ook nieuwe doelgroepen aan te spreken is er de afgelopen jaren geïnvesteerd in de winkelformule. Dit is de manier waarop de winkel zich presenteert. Deze winkelformule - waarin beleving en inspiratie centraal staan - is inmiddels geïmplementeerd in de winkels in Veenendaal en Geldermalsen. De komende jaren worden ook de andere AR-winkels aangepast.

Nieuwbouw en relocatie

Ook op het gebied van nieuwbouw heeft AR niet stilgezeten. In 2016 is de nieuwbouw van de winkel in Wijk bij Duurstede gerealiseerd en zeer recent is de nieuwbouw in Geldermalsen afgerond. Deze winkel is op een nieuwe plek gevestigd. Ook zijn er vergevorderde plannen voor een relocatie en nieuwbouw in Woudenberg.

Nieuwe winkel: Veenendaal

Passend binnen de strategie van AR is er ruimte om te groeien in het aantal winkels, mits deze voldoende bijdragen aan de organisatie. Zo is AR met de realisatie van Welkoop Veenendaal in 2013 van acht naar negen winkels gegaan. Er wordt gekeken naar mogelijkheden voor een tiende winkel.

Omnichannel-strategie

In 2015 heeft Welkoop een succesvolle webshop gelanceerd. De online verkopen nemen elk jaar toe. Inmiddels wordt er gewerkt aan een 'omnichannel-strategie' waarbij online verkoop en de winkelvloer optimaal gecombineerd worden. De rol van de winkelvloer is hierin het bieden van toegevoegde waarde in service, meedenken in de totaaloplossing en het overbrengen van kennis.

Beste winkelketen Tuin en Dier

De consument waardeert het hoge kennis- en serviceniveau van Welkoop. Dit is niet alleen terug te zien in de groeiende omzet; de Welkoopwinkels hebben ook jaar na jaar de publieksprijs voor Beste Winkelketen Dierenspecialzaken en Tuin in de wacht gesleept. Een mooie opsteker voor alle medewerkers die elke dag hard werken om de klanttevredenheid hoog te houden.

Een kijkje achter de schermen bij het ruwvoerteam

Met het komende GLB-beleid worden de ruwvoerteelt en de indeling van het bouwplan steeds belangrijker. Het ruwvoerteam van AR adviseert telers hoe ze zoveel mogelijk kwalitatief goed ruwvoer van eigen land kunnen halen, passend binnen wet- en regelgeving.

Het ruwvoerteam bestaat uit twee teeltadviseurs, twee voerspecialisten en een productmanager. Iedere zes weken bespreken zij de actualiteiten en bekijken ze welke rassen of mengsels het beste passen bij onze klanten. Daarnaast bezoeken zij demo's van leveranciers, verzorgen ze onze eigen demo's en kunnen zowel klanten als collega's bij hen terecht met vragen rondom de ruwvoergewassen.

AR Grasmengsels

Ieder jaar worden de grasmengsels nauwkeurig bekeken door het team. Zodra er betere grasrassen beschikbaar zijn worden de mengsels aangepast. Door dat we in overleg met DLF onze mengsels zelf samenstellen, kunnen we ook mengsels ontwikkelen waar veel vraag naar is vanuit klanten. Een mooi voorbeeld hiervan is het Extra Opname-mengsel dat twee jaar geleden in het pakket is opgenomen. Vanuit onze klanten was er veel vraag naar een mengsel met 100% Engels raagrass zonder timothee. Dit mengsel bevat veel tetra wat meer suikers en een hogere opbrengst oplevert.

Maisrassenpakket

Veel veehouders verbouwen zelf hun mais. We vinden het daarom belangrijk dat onze rassen passen in hun rantsoenen. Het team bezoekt de demovelden van onze leveranciers en bekijkt de jaarlijkse CSAR-cijfers. Ook worden rassen beoordeeld op onze eigen

demovelden. Daarnaast zijn de kuilanalyses van onze klanten een belangrijke graadmeter. Op basis van alle gegevens worden jaarlijks de maisrassen voor het AR Toprassenpakket geselecteerd. Dit pakket bestaat meestal uit zes rassen die zich de afgelopen jaren hebben bewezen en één of twee rassen die wij zien als potentiële nieuwkomer oftewel runner-up. Bij het samenstellen van het toprassenpakket zijn zowel teelt- als voerspecialisten betrokken. Hierdoor worden rassen geselecteerd die het teelttechnisch goed doen en ook goed scoren op voederwaarde en dus passen binnen de rantsoenen.

Demovelden

Ieder jaar legt AR meerdere proefvelden aan in het werkgebied. Op de velden ligt een breed pallet aan rassen van gras, kruiden, mais, voederbieten, akkerlanden en groenbemesters. Zo kunnen we zien hoe deze rassen het in ons werkgebied doen en weten we wat er aan bemesting en bespuiting is gedaan. We nemen regelmatig klanten mee naar de demovelden. Ook worden er ieder jaar een aantal bijeenkomsten op de demovelden georganiseerd, waarvan de mais- en grasdemo's de grootste zijn. Naast informatie over de rassen delen wij tijdens deze demo's ook actualiteiten op het gebied van inkuilen, wet- en regelgeving en de onkruidbestrijding. In januari vinden de traditionele mais- en ruwvoerteeltavonden plaats.

Tekst: Willine Brouwer

Leo Heijdra

Willine Brouwer

Rob Horstink

Coen van Sterkenburg

Raymond Heuvels

Actualiteiten en ontwikkelingen

Er komen steeds nieuwe producten op de markt en wet- en regelgeving speelt een steeds grotere rol. Op dit moment zijn kruidenmengsels en akkerranden actueel. Nieuwe manieren van onkruidbestrijding, het toevoegen van sporen-elementen en nieuwe technieken worden steeds belangrijker. Het ruwvoerteam neemt deze ontwikkelingen mee bij het maken van keuzes, de aanleg van demovelden en probeert klanten hier zoveel mogelijk bij te betrekken.

Leo Heijdra: productmanager

"Mijn werk bestaat uit kennis verzamelen, kennisdeling, advisering en het selecteren van producten die het beste resultaat geven voor onze klanten. Dit houdt in dat ik vaak met collega's of leveranciers overleg over verschillende producten. Ook maak ik een voorstel voor de rassen die wij op de demovelden inzaaien. Tijdens het groeiseizoen volg ik de gewassen op de demovelden. Leuk aan mijn werk vind ik het om de cijfers van papier uiteindelijk terug te zien in de praktijk!"

Willine Brouwer: adviseur akkerbouw en ruwvoerteelt

"Ik vind het ontzettend mooi om samen met mijn collega's te kijken met welke rassen en mengsels wij onze klanten zo goed mogelijk kunnen bedienen. Daarnaast is het natuurlijk ook supermooi om de boer op te gaan en samen met klanten te sparren over de ruwvoerteelt. Wat vaak vergeten wordt is dat er enorm veel waarde aan grond achter de stallen ligt. Doordat er steeds minder bemest en gespoten mag worden, wordt het steeds belangrijker om goed te kijken naar grondmonsters en te sturen met sporenelementen. Ook worden andere teelten dan gras en mais steeds aantrekkelijker. De afgelopen jaren heb ik me veel beziggehouden met voederbietenteelt en het is mooi om te zien dat dit op de meeste plekken goed gaat en goed bevalt. Het mooiste aan mijn werk vind ik het om samen met een klant een plan te maken, jaarrond de teelt te volgen en uiteindelijk aan het einde van het jaar te zien wat de vooruitgang is. Op die manier kun je echt wat voor een bedrijf betekenen en kom je samen een stapje verder met de teelt."

Coen van Sterkenburg en Rob Horstink: specialisten rundvee

Vanuit het rundveeteam denken Coen van Sterkenburg en Rob Horstink mee met de ontwikkelingen binnen het ruwvoerteam. Beiden hebben veel ervaring met rundveevoeding en weten wat nodig is voor 'gezond hARd melken'. De kennis en ervaring vanuit teelt en voeding leiden samen tot de beste adviezen en producten die nodig zijn voor de juiste ruwvoerteelt. Coen en Rob hebben zich gespecialiseerd in de grasmengsels en maisrassen. Ze hebben veel kennis over beweiding en weten welk bouwplan nodig is voor het optimale rantsoen.

Raymond Heuvels: akkerbouwvoorlichter

"Ik heb een passie voor gewasbescherming en veel interesse in de teelt van ruwvoer. Naast mijn taken als commercieel voorlichter in de akkerbouw ondersteun ik daarom de ruwvoerspecialisten. Dit houdt in dat ik vaak met ruwvoercollega's naar klanten ga ter ondersteuning bij vragen over bemesting en gewasbescherming. Ook bij graslandvernieuwing en rassenkeuze word ik vaak meegenomen."

MESTSTOFFENVERKLARING VOORTAAN PER KALENDERJAAR

Om stikstofhoudende meststoffen aan u te mogen leveren moeten wij uw meststoffenverklaring opnemen in onze administratie. Deze verklaring is één jaar geldig. Om ervoor te zorgen dat u niet allerlei administratieve handelingen moet doen wanneer u de meststoffen snel nodig heeft, gaan wij voortaan met kalenderjaren werken.

Invullen gaat eenvoudig via Mijn AR. Telers met een Mijn AR-account die afgelopen jaar stikstofhoudende meststoffen hebben afgenomen hebben een e-mail ontvangen met daarin een link naar de verklaring in Mijn AR.

1 jaar geldig

Wettelijk is vastgesteld dat de ver-

klaring maar één jaar geldig blijft. Dit betekent dat u de verklaring ieder jaar opnieuw moet invullen. U krijgt automatisch een herinnering via Mijn AR.

Waarom meststoffenverklaring?

Sinds 1 februari 2021 is de nieuwe EU-verordening (2019/1148) rondom precursoren voor explosieven

Ervaringen Ontzorgingsplan gewasbescherming fruitteelt

Vorig jaar hebben we het Ontzorgingsplan gewasbescherming fruitteelt geïntroduceerd. Met het Ontzorgingsplan fruitteelt ontwikkelen we een strategie voor het hele jaar en koppelen daar de leveringen van de gewasbescherming aan. Steeds meer fruittellers kiezen voor het ontzorgingsplan van AR. Hieronder leest u waarom.

De gewasbescherming wordt steeds complexer. Bekende middelen vallen weg en nieuwe, vaak groene middelen komen op de markt. Ook zijn lever-tijden van producten en grondstoffen vaak onzeker. Het ontzorgingsplan dwingt tot vooruitplannen en systeemdenken.

Wat houdt het ontzorgingsplan in?

In het plan staat de klantomgeving centraal. De gewasbeschermingsspecialist maakt samen met de fruitteler een plan voor de gewasbescherming voor het komende seizoen met als de basis de ervaringen uit het vorige teeltseizoen. Na het invullen van het ontzorgingsplan is de fruitteler weer op de hoogte

van de actualiteiten en is de basis van de gewas-bescherming voor het komende seizoen gelegd. Dit betekent concreet dat de benodigde middelen zijn besteld en is afgesproken in welke periode ze bezorgd moeten worden.

Ad hoc bestellen is verleden tijd

Door het ontzorgingsplan is van tevoren nagedacht over de gewasbescherming van het komende seizoen. Het ad hoc nadenken/bestellen is hierdoor verleden tijd. De gewasbeschermingskast is voorzien van de juiste middelen. Zo heeft de fruitteler altijd de beschikking over de juiste middelen en worden wachttijden voorkomen.

Kees Uijtewaal

van Fruitbedrijf Uijtewaal in Bemmelen

“Door van tevoren de gewasbescherming voor het komende seizoen in kaart te brengen staan de gewasbeschermingsmiddelen altijd op voorraad. Ik grijp hierdoor niet mis.”

ingegaan. Precursoren zijn chemische stoffen die misbruikt kunnen worden voor de illegale productie van explosieven. Kunstmest, blad- en fertigatiemeststoffen met stikstof bevatten meestal een precursor en vallen dus onder deze verordening. Om meststoffen te mogen leveren die onder deze verordening vallen moeten wij uw meststoffenverklaring opnemen in onze administratie. U verklaart daarmee dat u de meststoffen

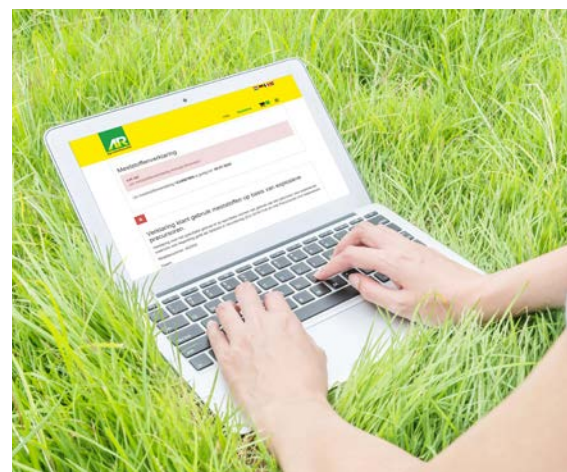
alleen inzet voor landbouwkundige doeleinden.

Hulp nodig bij invullen verklaring

Heeft u hulp nodig bij het invullen van uw verklaring via Mijn AR?

Onze klantenservice helpt u graag verder.

- Plant: 0418-655944,
plant@argroep.nl
- Voer: 0317-499510,
voer@argroep.nl

Remco Vernooij

van Fruitteeltbedrijf Het Meer in Doornenburg

“Dankzij het ontzorgingsplan heb ik altijd de juiste middelen ter beschikking.”

Erik en Michel Hoogveld
uit Elst Gld.

“Het ontzorgingsplan geeft ons veel rust in het voorjaar.”

Ruud van Olst

van Fruitteeltbedrijf De Meyburg in Andelst

“Ik vind het veel waard dat de middelen al in de kast staan.”

Peter Baars

van Baarsfruit in Eck en Wiel

“Met het ontzorgingsplan is de gewasbescherming goed geregeld in minder tijd.”

Hans en Johan de Heus

van Firma De Heus in Maurik

“In deze tijd geeft het ontzorgingsplan een vorm van zekerheid.”

Robert Oostveen

van Oostveenfruit in Montfoort

“Het ontzorgingsplan ontzorgt ons echt.”

Gastheer akkerbouwdemo 2023: akkerbouw- en loonbedrijf Vroegop in Randwijk

De akkerbouwdemo van AR vindt volgend jaar plaats bij akkerbouw- en loonbedrijf Vroegop in Randwijk. We stellen het bedrijf graag aan u voor.

Maarten Vroegop (41) runt samen met zijn vrouw het bedrijf in Randwijk. Ze hebben 35 ha in gebruik, waarvan 15 ha aardappels, 15 ha granen en 4 à 5 ha uien. Ze hebben een mooie samenwerking met wat veehouders in de buurt waar ze grond mee uitruilen. In 2013 hebben ze het bietenquotum verkocht omdat ze in de knoop kwamen met rooigewassen. Het hele pakket van zaaien/poten tot oogsten van de aardappelen, granen en uien doen ze ook in loonwerk. En ook het zaaien en spuiten van mais en gras kun je aan hen over laten.

Tekst: Willine Brouwer

100 jarig-bestaan

In 2022 heeft Maarten samen met zijn vrouw het bedrijf overgenomen van zijn ouders, de vierde generatie. Hij zat hiervoor al 19 jaar bij zijn ouders in de vof en heeft van jongs af aan meegewerkt op het bedrijf met het idee het ook over te nemen. Toen hij in de vof kwam bestond het bedrijf uit een akkerbouw- en een loonwerktak. Maarten werkte in het begin ook nog als zzp-er op de vrachtwagen. Het leek hem mooi om dat voor zichzelf te gaan doen. Zo gezegd zo gedaan en dus kwam er ook een transport- en fouragetak

bij. Op dit moment hebben ze drie eigen vrachtwagens rijden. Dit jaar bestond het bedrijf 100 jaar. De overgrootvader van Maarten heeft het bedrijf hier in 1922 gevestigd. Het huis is er in 1928 bijgekomen.

Boerderijwinkel

Ook is er een boerderijwinkel op het bedrijf. Hier verkopen ze aardappels en uien van het eigen bedrijf en ook verkoopt Maartens moeder hier van augustus tot november pompoenen en kalebassen van eigen land. Daarnaast verkopen ze eieren en fruit uit de buurt, regionale producten en cadeauverpakkingen. Ook is er een automaat aanwezig. Hier kunnen klanten iedere dag terecht. De winkel is van woensdag tot en met zaterdag open.

Akkerbouwdemoveld

Het akkerbouwdemoveld van AR ligt in 2023 bij de familie Vroegop. De aardappels, uien en granen liggen hier allemaal naast elkaar. Maarten vindt het leuk om de verschillen tussen de rassen te zien maar geeft aan dat hij graan jarenlang alleen inzette om de grond rust te geven. Afgelopen jaar is dat veranderd omdat de prijzen nu heel anders zijn. Maarten: "Wij zaaien altijd twee rassen omdat ik het mooi vind om het verschil te zien. Een ras moet lang stro hebben (voor de pakjeshandel) en stevig zijn." Ook dit jaar komen er weer gewasbeschermingsproeven op het demoveld te liggen. Omdat er steeds meer beperkingen komen op goede middelen vindt Maarten dit heel belangrijk.

ERVARING VROEGOP MET SQUALL

Minder drift en betere werking middelen

Omdat ze tussen de boomkwekers zitten en deze bomen heel gevoelig zijn, wil Maarten Vroegop drift en verwaaiing zoveel mogelijk voorkomen. Sinds dit jaar maakt hij daarom gebruik van de antidrift-vloeistof Squall.

"Je wilt niet dat jouw middel bij de buurman komt. En alles wat wegwaait of verdampt komt niet op de plek waar je het wilt hebben", geeft Maarten aan. Samen met zijn adviseur Raymond Heuvels besloten ze daarom om in granen Squall te gaan gebruiken.

Betere hechting

Als proef startte hij in de granen met één baan zonder Squall waarna hij bij de volgende baan wel Squall toevoegde. Maarten: "Eerst dacht ik, het zal allemaal wel, maar toen ik het toepaste wist ik niet wat ik zag. Je ziet normaal altijd een walmpje achter de spuit aankomen maar die was in één klap gewoon weg. Het lijkt wel alsof het middel recht naar beneden valt. Normaal gesproken wil je een fijnere druppel omdat je dan een betere bedekking hebt, maar omdat het een soort uitvloeier is rolt de druppel niet van het blad af maar spreidt het middel juist mooi uit over het gewas. Daarnaast is het kleverig en hecht het daardoor ook beter. Ik kan ook terug in middelgebruik." Maarten promoot het middel nu ook bij zijn klanten.

10% minder middel

Maarten vervolgt zijn betoog: "Na mijn positieve ervaringen in granen ben ik het ook gaan toepassen in de andere akkerbouwgewassen. We moeten toch met z'n allen kijken hoe we terug kunnen in het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Alleen bij contactherbiciden in uien pas ik geen Squall toe. Hier willen we juist dat er grote druppels vanaf lopen. Dit jaar heb ik bij de schimmelbestrijding in de aardappels en uien wel Squall toegevoegd maar niet 10% minder middel gebruikt. Ik heb zitten rekenen en wilde voor die paar euro extra niet meer risico lopen. Maar ik ben nu zo overtuigd van Squall dat ik in ieder geval bij de vroege aardappels 10% minder gewasbeschermingsmiddelen ga toepassen in combinatie met Squall en bij de late aardappels de tweede helft van de bespuitingen met 10% minder ga doen. De werking van de middelen in combinatie met Squall is gewoon veel beter. Want als je een betere hechting hebt en geen verwaaiing of verdamping leg je het middel neer waar je het hebben wilt en heb je een beter resultaat. Ik raad het iedereen aan."

BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN MEST- EN GLB-BELEID VANAF 2023

Met het nieuwe jaar voor de deur komen ook diverse wijzigingen met betrekking tot het mestbeleid en de landbouwsubsidies dichtbij. Vanaf 1 januari 2023 gaan de veranderingen uit het 7^e actieprogramma Nitraatrichtlijn en het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van start en hebben we te maken met de eerste stap in de afbouw van de derogatie. AR Bedrijfsontwikkeling zet de belangrijkste wijzigingen voor u op een rij. Deze wijzigingen zijn onder voorbehoud; er zijn immers voortdurend veranderingen in het beleid.

7^e actieprogramma Nitraatrichtlijn (7^e AP)

- Veranderde uitrijdperioden voor dierlijke mest op bouwland:
 - Vaste mest op zandgrond van 1 februari naar 1 januari.
 - Drijfmest of dunne fractie op alle grond van 16 februari naar 16 maart.
 - Na 1 augustus maximaal 60 kg stikstof/ha uit drijfmest of dunne fractie.
- Verplichte bufferstroken langs waterlopen:
 - 5 meter breed langs KRW-water en ecologisch kwetsbare waterlopen.
 - 3 meter breed langs waterdragende sloten.
 - 1 meter breed langs droge sloten.

Op verplichte bufferstroken mogen geen meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt. Gras mag wel worden gemaaid en/of beweid. Indien een verplichte bufferstrook groter is dan 4% van het topografische perceel, dan mag deze langs KRW-water worden versmald naar 3 of 1 meter. Langs waterdragende sloten mag deze worden versmald naar 1 of 0,5 meter. Bij het ter perse gaan van deze Uniek lag er een voorstel van de minister om de mestregelgeving voor bufferstroken uit te stellen tot 2024, maar mogelijk zijn er voor het verkrijgen van GLB-landbouwsubsidie en derogatie alsnog bufferstroken nodig.

Voorbeeldberekening eco-regeling

Aantal ha	Activiteit	PUNTEN					Bedrag (€)
		Klimaat	Bodem & lucht	Water	Land-schap	Bio-diversiteit	
20	Langjarig grasland	80	80	60	20	20	1.820,00
5	Grasland met kruiden	10	20	5	15	5	905,00
35	Verlengde weidegang overdag	70	105	0	70	35	1.505,00
1	Stikstofbindend gewas/eiwitgewas	3	2	0	1	1	2.308,00
0,02	Houtig element (heg, haag, struweel)	0,1	0	0	0,8	1,2	84,42
Voldoende		Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	6.622,42

Zoals in bovenstaande tabel te zien is hebben de eco-activiteiten een totale waarde van € 6.622,42. In onderstaande tabel kunt u zien dat het bouwplan daarmee in aanmerking komt voor het pakket zilver met een premie van € 100 per hectare.

Drempelwaarde pakketten

Pakket	Per ha (€)	Benodigd (€)	Behaald (€)	Over/tekort (€)
Drempelwaarde brons	60	2.610,00	6.622,42	4.012,42
Drempelwaarde zilver	100	4.350,00	6.622,42	2.272,42
Drempelwaarde goud	200	8.700,00	6.622,42	-2.077,58

- Op bouwland wordt gewasrotatie verplicht:
 - Op minimaal een derde van het bouwland moet jaarlijks een ander gewas worden geteeld. Dit kan worden ingevuld met een volgteelt die blijft staan tot de inzaai van het nieuwe hoofdgewas.
 - Op elk bouwlandperceel moet één keer per vier jaar een ander gewas worden geteeld als hoofgteelt.
- Bedrijven met minimaal 75% grasland zijn vrijgesteld van gewasrotatie. Daarnaast heeft de EU voor 2023 eenmalig volledige vrijstelling verleend.
- Op zand- en lössgrond moet één keer per vier jaar een rustgewas als hoofgteelt worden geteeld.

Nieuw Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Binnen het nieuwe subsidiestelsel komen de betalingsrechten te vervallen. Elke hectare landbouwgrond wordt daardoor subsidiabel, inclusief landschapselementen zoals een houtwal of sloten in eigen beheer. Om in aanmerking te komen voor uitbetaling moet u voldoen aan conditionaliteiten. Deze komen grotendeels overeen met de huidige regelgeving, aangevuld met de nieuwe eisen uit het 7^e AP. De basispremie bedraagt € 220 plus een extra betaling van € 54 voor de eerste 40 hectare.

Basispremie € 220

Extra betaling eerste 40 ha € 54

Brons € 60

Zilver € 100

Goud € 200

Eco-regeling

De basispremie kan worden aangevuld met een extra subsidie uit de eco-regeling. Door middel van 22 eco-activiteiten kunt u punten en waarden scoren. De behaalde punten bepalen of u voldoet aan de instapeis voor deelname aan de eco-regeling. De waarde bepaalt of u uitkomt in pakket brons, zilver of goud ter waarde van € 60, € 100 of € 200. Hiermee wordt de hoogte van uw landbouwsubsidies afhankelijk van uw bouwplan en is deze zeer bedrijfsspecifiek (zie voorbeeldberekening hiernaast). De specialisten van AR Bedrijfsontwikkeling hebben de AR Quickscan Eco-regeling ontwikkeld. Met deze tool kunnen ze samen met u uw bouwplan optimaliseren om in aanmerking te komen voor subsidie uit de eco-regeling.

DEROGATIE

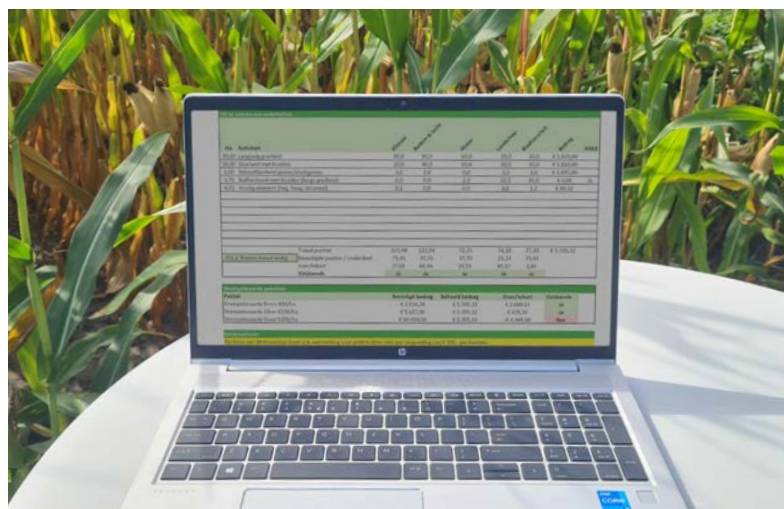
De derogatie zal in de komende jaren worden afgebouwd tot de standaard gebruiksnorm van 170 kg N/ha. Daarnaast komen er aanvullende voorwaarden voor deelname:

- Er worden verontreinigde gebieden aangewezen waarin de lage gebruiksnorm zal gelden.
- Grondwaterbeschermingsgebieden en Natura 2000-gebieden worden per 1 januari 2023 uitgesloten van derogatie.
- Alle bedrijven moeten jaarlijks voor 1 februari een bemestingsplan opstellen.
- Vervoer van dierlijke mest moet met een realtime en digitaal vervoersbewijs dierlijke mest (rVDM) worden geregistreerd.

	Hoge norm (kg N/ha)	Lage norm (kg N/ha)
2022	250	230
2023	240	220
2024	230	210
2025	200	190
2026	170	170

MEER INFORMATIE

De adviseurs van AR Bedrijfsontwikkeling adviseren u graag over de mogelijkheden binnen uw bedrijf. Stuur een mail naar info@ar-bedrijfsontwikkeling.nl. Natuurlijk kunt u ons ook bellen: 0317-499599.

Uw mestboekhouding zorgeloos geregeld

Het complex aan regels vraagt steeds meer expertise. Vooral in de melkveehouderij is het mestbeleid een opeenstapeling van regels: gebruiksnormen en derogatie, grondgebondenheid, mestverwerkingsplicht, fosfaatrechten, BEX en KringloopWijzer. AR Bedrijfsontwikkeling ondersteunt u graag bij uw mestboekhouding met het pakket AR Mineralen Inzicht.

Afhankelijk van het bedrijfstype zijn verschillende pakketten mogelijk. Het tarief varieert per pakket en kunt u aanvragen bij AR Bedrijfsontwikkeling. Bij vragen helpt onze telefonische helpdesk u snel en deskundig. Zo bent u verzekerd van een correcte en volledige administratie, zodat ook bij een eventuele NVWA-controle alle gegevens en hulp binnen handbereik zijn.

VERWERKING MESTBOEKHOUDING

Voor de verwerking van de mestboekhouding

door AR Bedrijfsontwikkeling moeten melkveehouders beschikken over het pakket van Agrovision of het CRV-pakket. Voor andere diergroepen maakt AR Bedrijfsontwikkeling gebruik van het programma Check.

HEEFT U BELANGSTELLING?

Wilt u meer informatie? Stuur dan een e-mail naar info@ar-bedrijfsontwikkeling.nl. Wij nemen spoedig contact met u op. U kunt ons natuurlijk ook bellen, telefoonnummer 0317-499599.

TOPSPORT IN ONZEKERE TIJDEN

“Boeren moeten werken binnen de draagkracht van natuur, klimaat, water en bodem”, schrijft de landbouwminister. Dat leidt tot plannen voor opkopen of verplaatsen van bedrijven en maatregelen om het anders te doen. Veranderingen van mestbeleid, stikstofmaatregelen, eco-regelingen, plannen voor het landelijk gebied en een landbouwakkoord leiden vooralsnog tot veel onzekerheid.

Wilt u eens sparren met de specialisten van AR Bedrijfsontwikkeling over uw toekomst en alle aanstaande veranderingen? Neem dan contact

op met een van onze specialisten of mail naar info@ar-bedrijfsontwikkeling.nl

Winnaars kleurplaat

Ize Mooijman (3 jaar)
Zijldijk

Jennieke de Vree (8 jaar)
Nijbroek

Op de redactie worden we altijd blij van mooie kleurplaten. Dit keer hebben we een hele berg binnengekregen. Bedankt allemaal! De winnende kleurplaten staan hiernaast.

We sturen de prijzen snel naar jullie toe.

VAN HARTE GEFELICITEERD!

Kerstpuzzel

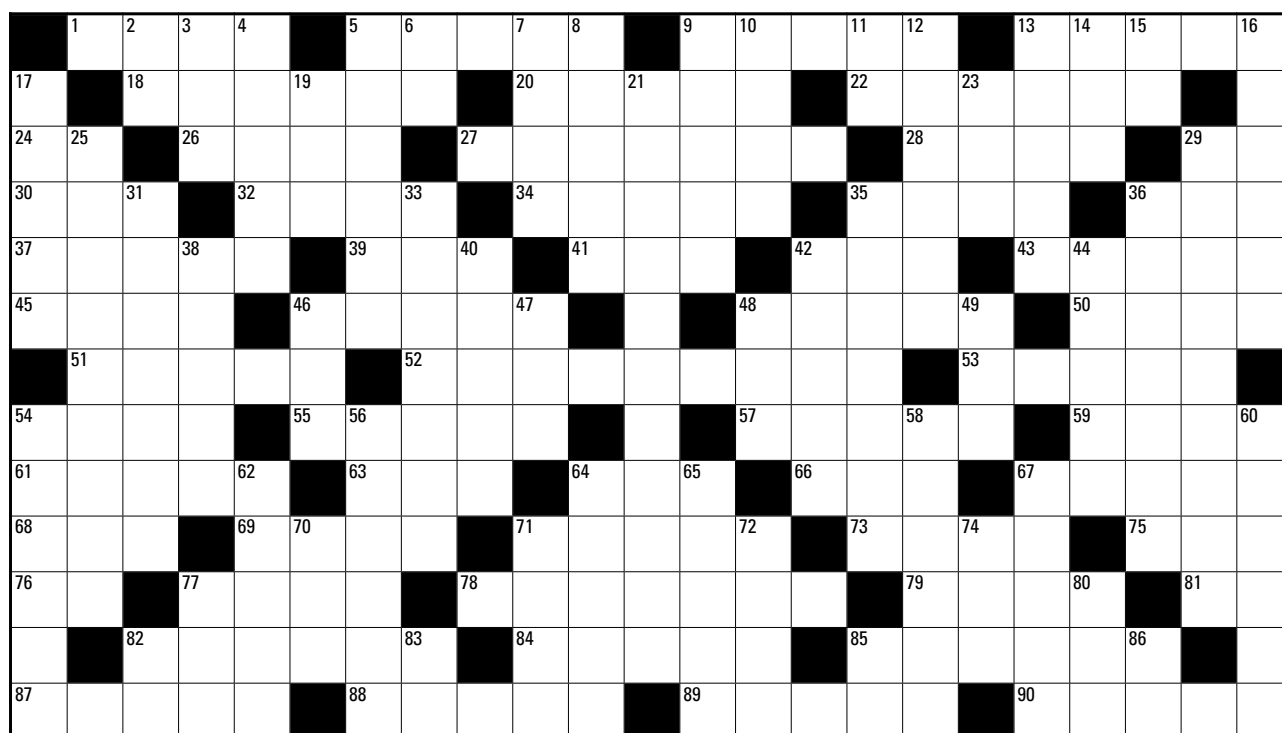
Puzzelt u gezellig mee? Om mee te dingen naar een leuke prijs kunt u de oplossing opsturen naar redactie@argroep.nl of via de post naar Redactie Uniek, Antwoordnummer 377, 6700 WB Wageningen (postzegel niet nodig). Vermeld daarbij uw naam en adresgegevens. Veel puzzelplezier gewenst!

HORIZONTAAL

1 Romeinse liefdesgod 5 zeilvaartuig 9 verkoop van boeken tegen afbraakprijzen 13 speelpenning 18 deel van een breuk 20 iemand die ouderdomspensioen geniet 22 bestuurscollege 24 persoonlijk voornaamwoord 26 afstammeling 27 edelvrouw 28 landstreek 29 motorschip 30 ontkenning 32 handvat 34 interval 35 liedje 36 plukje 37 iets zodanigs 39 ervaren (afk.) 41 onheilsgodin 42 onaanzienlijk 43 fijne geur 45 wild zwijn 46 man van adel 48 huurvorm (Engels) 50 rivier in Polen 51 larve van de langpootmug 52 tafalgerei 53 plaats in Gelderland 54 winters voertuig 55 vette substantie 57 aardgeest 59 officieel bewijsstuk 61 familielid 63 eenkleurig 64 dik en zwaar 66 vat 67 lief kind 68 artikel (afk.) 69 kleurnuance 71 weerkunde (afk.) 73 kleine kinderen 75 schil 76 me 77 windrichting 78 getemperd 79 deel van een koe 81 lichamelijke opvoeding 82 steensoort 84 verfstof 85 plaats in Zwitserland 87 vrij van school om te schaatsen 88 verzenmaker 89 waardevol bezit 90 verkoophuisje.

VERTICAAL

2 met name (afk.) 3 wilde haver 4 serie 5 te vorderen bedrag 6 junior (afk.) 7 ver in de tijd 8 Aziatisch schiereiland 9 opbrengst van kapitaal 10 oorlogsgod 11 stoomschip (afk.) 12 ten aanzien van 13 dierenwereld 14 in andere woorden (afk.) 15 cent (afk.) 16 appelsoort 17 peulvrucht 19 miljoen (afk.) 21 houtsoort 23 uitroep 25 gebabbel 29 op het ogenblik 31 vormend bestanddeel 33 aanwezig 35 samenspraak 36 rode verfstof 38 schreeuw 40 sigarettenpapier 41 happelijke weide 44 palmriet 46 grafisch kunstwerk 47 roem 48 autogas (afk.) 49 rivier in Utrecht 54 ophef 56 iemand die geldstukken maakt 58 gejaagdheid 60 sjalot (gewestelijk) 62 feestmaaltje 64 bewerkte dierenhuid 65 leemte 67 biefstuk 70 in samenwerking met (afk.) 71 eenheid van culturele overdracht 72 organisatie van olielanden 74 voorzetsel 77 knoest in hout 80 gebouw in Amsterdam 82 meervoud (afk.) 83 reeks 85 bevel 86 muzieknoot.

© Sanders puzzelboeken

21	49	21	31	18	89	60	18	63	65	47	37	16	81	64	24	85	49	
13	49	51	52	5	36	20	78	46	18	31	18	46	49	18	42	50	50	24
					18	24	16	63	77	12	68	10	4					

*Bestuur, directie en medewerkers van AR
wensen u fijne feestdagen en alle goeds voor 2023.*

Hoofdkantoor

Rijnhaven 14, Wageningen
Postbus 610, 6700 AP Wageningen
T 0317-499599
info@argroep.nl
www.argroep.nl

AR Voer

T 0317-499510
voer@argroep.nl

AR Plant

Zandweistraat 20, Waardenburg
Postbus 610, 6700 AP Wageningen
T 0418-655944
plant@argroep.nl

AR Biologisch

T 0317-499575
biologisch@argroep.nl

AR Bedrijfsontwikkeling

T 0317-499599
info@ar-bedrijfsontwikkeling.nl

AR Coproducten

T 0316-293966 / 06-10546974
info@ar-coproducten.nl
www.ar-coproducten.nl

Voermeesters

T 0317-499595
info@voermeesters.nl
www.voermeesters.nl

CAF

T 0418-655927
info@caf.nl
www.caf.nl

Rijnzate

T 0317-499542
info@rijnzate.nl
www.rijnzate.nl

Welkoopwinkels van AR:

- Barneveld
- Didam
- Elst
- Geldermalsen
- Putten
- Veenendaal
- Wijk bij Duurstede
- Woudenberg
- Wageningen
- Zaltbommel

AR realiseert